

Зелений кардинал України

Політбізнес «нової олігархії» в розрізі миру від Зеленського і Єрмака?
» стор. 4

Правило «двох стін» чи укриття

Безпека та (без)відповідальність під час повітряних тривог, які сумарно в Києві тривали за майже два роки понад 1 тис. 144 години, або понад 47 діб
» стор. 6—7

Правий та лівий береги єдиної Гетьманщини

Галицьке коріння Конотопської сотні
» стор. 8

Україна молода

Середа, 7 лютого 2024 року

№6 (5970)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 37,554 грн
1 € = 40,374 грн

І хурделиця, і тепло, і головний біль

Синоптики розповіли про особливості лютневої погоди в Україні

» стор. 3

І все одно незабаром весна.
Фото з сайту gwaramedia.com.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на березень

стор. 9

Денис Казанський
журналіст

«Вдалу операцію провели ЗСУ цими днями в Лисичанську, влучивши у харчевню, де місцеві колаборанти влаштували банкет. На концерт до кобзона одразу відправилося 28 рашистських прихвостнів. Брехливі російські ЗМІ зараз намагаються видавати їх за «мирних жителів», але окремі пропагандисти вже потроху визнають реальну картину».

КОЛЕСА

Машина у смартфоні

Комітет Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики рекомендував народним депутатам ухвалити у першому читанні законопроект, який передбачає розмитнення автомобілів на іноземній реєстрації через мобільний додаток «Дія»

Наталія НАПАДОВСЬКА

Впровадити розмитнення «євроблях» через мобільний додаток «Дія» хотіли ще з 2021 року, але майже 10 місяців у парламенті тривало узгодження нової формули розмитнення автомобілів на іноземній реєстрації — депутати побоювалися, що надходження до скарбниці знизяться. Проект закону передбачає створення електронної бази даних для коригування митної вартості автомобілів. Попит на вживані авто в Україні як серед цивільних, так і серед військових величезний, а от ввезення вживаних авто не встигає за попитом.

За 2023 рік в Україну ввезли майже 400 тисяч транспортних засобів. Це найнижчі показники за останні три роки. Порівняно з 2022 роком імпорту упало на 29,5%.

В останні місяці минулого року експерти Інституту досліджень авторинку взагалі зафіксували абсолютний рекорд — 23 тисячі 700 «євроблях», що на 20% більше, ніж за аналогічний період 2022-го, при цьому попит становить 35 тис. «євроблях» на місяць під розмитнення.

Найчастіше в країну ввозили легкові авто — 73,7%, при цьому понад 50% автомобілів, які були імпортовані у 2023 році, мають вік 10 і більше років. Ввезти за розумною ціною авто в Україну — той ще квест. Щороку держбюджет недоотримує до 6 млрд грн через непрозоре розмитнення авто. Очікується, що з процесом розмитнення через «Дію» перестануть працювати незаконні схеми, за якими при ввезенні автомобілів вказували неіснуючі пошкодження та несправності, змінювали модифікацію машин, вносили штучні зміни до показників одометра тощо.

Автори законопроекту вважають, що розмитнення автомобілів через «Дію» унеможливить будь-які корупційні схеми на митниці, перш за все тому, що прибирає з цього процесу людський фактор. У цій базі даних має бути інформація тільки про митну вартість нових машин з урахуванням марки, моделі, двигуна, типу палива.

Буде впроваджено механізм коригування митної вартості вживаних автомобілів. Тобто, для розрахунку митних платежів враховуватимуться лише об'єктивні показники, на які не може вплинути людина: рік випуску авто, тип палива, обсяг двигуна та ексклюзивність авто. За рахунок цього вартість розмитнення знизиться, а роз-

митнення електрокарів узагалі буде безкоштовним.

Так, дизельна Audi A3 2006 року обсягом 2.0 коштуватиме 80 тис. 132 грн замість 143 тис. 500 грн. А розмитнення Tesla Model — 3 тис. грн замість 8 тис. 600 грн за старою системою. Загалом, увесь процес розмитнення буде онлайн. «Дія» навіть допоможе заповнити митну декларацію, підтягнувши інформацію про авто за VIN-кодом.

А тут і друга цікава новина для вітчизняних автомобілістів з'явилася. Єврокомісія внесла до Європейського парламенту та Ради ЄС новий регламент, який запроваджує поняття «залишковий транспортний засіб». Автомобілі, у яких виникли незворотні збої в основних компонентах, таких як двигуни, коробки передач, гальма або рульове керування, і які вважаються старими (потенційно близько 15 років), підпадають під цю категорію. Після того, як ці транспортні засоби будуть помічені як залишкові, їх буде заборонено піддавати значному ремонту. Плани ЄС обмежити ремонт старих автомобілів пов'язані з тим, що з 2035 року діятиме заборона на нові автомобілі з двигунами внутрішнього згорання, за винятком транспортних засобів, які можуть працювати на синтетичному паливі. Майстерні з ремонту авто вже трішечки у шоці, але європейська автомобільна реальність несподівана: наприклад, в Іспанії зараз середній вік автомобілів перевищує 14 років, причому понад 47 відсотків автомобілів старші 15 років; середній вік автомобіля в Німеччині становить близько 10 років, а у Франції значна кількість авто перевищують цей показник. А для ошадливого європейця питання «утилізація або ж продаж із суттєвим дисконтом» не стоїть.

Пропозиція від Європейської комісії ще не ратифікована, але фахівці вважають: автомобілі з виявленими незворотними технічними дефектами (зварювання, спалювання, занурення) будуть перенаправлені на український ринок, і це може привести до зниження цін на вторинному ринку. Поки ЄС готує новий регламент, перша цифрова послуга на українській митниці в очікуванні: в «Дію» вже доступний калькулятор, за допомогою якого можна розрахувати приблизну вартість розмитнення за майбутніми правилами. Невдовзі дізнаємося, наскільки швидко, прозорою і, головне, безкорупційною може бути анонсована послуга. ■

НА ФРОНТІ

Сунуть хвилями з боліт

Російські війська активно наступають на Донецькому і Куп'янському напрямках, переважаючи у техніці та живій силі

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Авдіївка й надалі залишається найгарячішою точкою фронту. За словами військових аналітиків, кацапи стягують значні резерви у район старого міста і дачного поселення біля коксохіму. Наші захисники ціною неймовірних зусиль тримають оборону, оскільки відступ погіршить позиції ЗСУ. «Якщо ми втрачаємо місто, противник отримує змогу накачувати свій південний фронт додатковими ресурсами і військами, що може вплинути на перебіг дій як на східному, так і на південному напрямках», — повідомив полковник запасу Сергій Грабський. На його думку, окупанти це розуміють, тому намагаються втягнути ЗСУ у виснажливі кровопролитні вуличні бої. Йдеться про протистояння сам на сам, у якому ворог може перемагати кількісно. Аналітик не виключає, що за таких умов на якомусь етапі наші війська можуть отримати наказ про відступ. «Ми не можемо собі дозволити «розкіш» втрачати людей у пропорції один до одного, навіть один до двох», — пояснив ситуацію він.

Людмила НІКІТЕНКО

Черкащина вчоргове сформувала для ЗСУ нову партію допомоги, цього разу її вартість становить 11 мільйонів гривень.

За словами голови Черкаської обласної військової адміністрації Ігоря Табурця, одразу закрили актуальні запити кількох підрозділів. Захисникам передали 27 РЕБ-станцій, щоб «гасити» ворожі дрони, антидронову рушницю, майже 200 радіостанцій, 22 комплекти прожекторів, 10 плотерів для друкування карт і решту потрібних речей.

«Усього закуплено необхідного військового обладнання на майже 11 мільйонів гривень за обласною програмою територіальної оборони. Її додатково наповнили, переглянувши пріоритетність витрат», — пояснює пан Ігор. І додає: нехай усе відпрацює за максимумом, а ми тим часом готуємо нове підсилення для наших захисників і захисниць.

Допомогу фронту надають у Шевченковому краї не лише владні структури, а й райони, підприємства та бізнес. Приміром, у Балаклівській громаді на Смілянщині нещодавно придбали автомобіль підвищеної прохідності з двома ведучими мостами для ЗСУ. Позашляховик пройшов повне технічне обслуговування для надійного виконання поставлених завдань.

«Авто відправили нашому земляку Олександру Бондарю та безпосередньо його бригаді на передову. Також ми передали туди генератор та зробили інші дрібні закупи для захис-

Не менш гаряче цими днями і на Куп'янському напрямку. Ворог зосередив тут 500 танків, понад 600 бойових машин, сотні гаубиць, 40 тисяч війська. За даними східного командування України, ця потужна армада готується відвоювати величезну частину Харківської області, яку москалі втратили у вересні позаминулого року. Їм протистоїть удвічі менше угруповання українських бійців, у розпорядженні яких набагато менша кількість озброєння. Ворожу орду наші бригади поки що стримують переважно дронами, але, оскільки радіус їхньої дії не перевищує трьох кілометрів, рій безпілотників навряд чи буде ефективним у разі потужного наступу пів тисячі танків.

Застосовує ворог на цьому напрямку й авіацію. Як повідомив учора Генштаб, рашисти вдарили з винищувачів по Синьківці, Іванівці, Степовій Новоселівці, Берестовому. Крім цього, окупанти проводять у прикордонних районах диверсії, аби не допустити перекидання українських військ на загрозливий напрямки, і нарощують щільність мінно-вибухових загороджень

уздовж державного кордону в Белгородській області.

Водночас, за даними Генштабу, наші воїни активними діями завдають окупаційним військам втрат у живій силі та техніці, виснажують ворога вздовж усієї лінії фронту. Минулої доби підрозділи ракетних військ завдали ударів по одному району зосередження особового складу, 2 пунктах управління та 3 складах боєприпасів противника.

Вдалу операцію провели ЗСУ цими днями в Лисичанську, влучивши у харчевню, де місцеві колаборанти влаштували банкет. На концерт до кобзона одразу відправилося 28 рашистських прихвостнів. «У кафе на п'янку зібралася місцева окупаційна адміністрація, — повідомив у телеграм-каналі журналіст Денис Казанський. — Верхівка «МНС», «прокурори», «депутати» (яких ніхто не обирає). Брехливі російські ЗМІ зараз намагаються видавати їх за «мирних жителів», але окремі пропагандисти вже потроху визнають реальну картину. Закликають колаборантів і гауляйтерів більше не збиратися разом, щоб усіх разом не вбило однією ракетою». ■

БОЙОВИЙ ТИЛ

Підсилення для наших захисників і захисниць

На 11 мільйонів гривень — новий транш допомоги Збройним силам України від Черкащини

Чергова підтримка для наших захисників і захисниць на передовій. Фото Черкаської ОВА.

ників», — розповідають у Балаклівській сільській раді.

Відвезла на фронт до «Чорних запорожців» та в мінометну батарею підсилення і група компаній «Агро-Рось». Звідси фактично щомісяця йдуть вантажі з допомогою для наших захисників у прифронтову зону — спорядження, обмундирування, техніка, пальне, запасні частини, продукти харчування.

«Завдяки злагодженій роботі все, про що говорять військові, вдається зібрати й доставити. Ми розуміємо, що саме в єдності наша сила і сьогодні найтяжче нашим бійцям на передовій. Тож формуюмо традиції і сумлінно дотримуємося їх», — підсумовує засновник «Агро-Росі» Анатолій Семинога. ■

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

І хурделиця, і тепло, і головний біль

Синоптики розповіли про особливості лютневої погоди в Україні

Валерія МУСХАРІНА

Ось і настав останній календарний місяць зими — початок поступової зустрічі з весною. Лютий на наших широтах очікується тепліший, ніж зазвичай, та з підвищеною кількістю опадів по всій території країни. На початку місяця синоптики прогнозують уночі мінусову температуру, а вдень — близько 0°C.

«Початок лютого в нас може бути з морозами, така більше зимова погода, але це абсолютно не виключає тепліших періодів з підвищенням температур», — розповідає «Фактам ICTV» синоптик Гідрометцентру Наталія Птуха.

Синоптик Ігор Кібальчич прогнозує найвищі температурні показники для західних, південних та центральних областей. За його словами, на початку місяця на Одещині та у Криму можливе прогрівання повітря в денні години вище +10°C, а ближче до середини лютого не виключені значення +15...+20°C в окремі дні. Трохи прохолодніше буде у східній частині, у північних областях та на Поліссі. У Карпатах снігу поки не поменшає, а іншим областям варто очікувати сніг із дощем або просто дощ.

«У зв'язку з частими проходженнями циклонів та атмосферних фронтів протягом місяця можливі різкі коливання атмосферного тиску та поривчастий вітер в окремі дні, часом до 15-22 м/с... Наприкінці першої декади лютого і після 20 числа можливі короткочасні періоди похолодання, але без сильних морозів», — попереджає фахівець.

У другій декаді лютого спостерігатимуться погодні гойдалки, а в окремі дні вночі буде морозна температура.

Народний синоптик Володимир Деркач прогнозує холодну першу декаду лютого: вночі — мінус, а вдень — близько 0°C. Друга декада місяця

характеризуватиметься частими змінами погоди та температури, а в окремі дні — досить сильними поривами вітру. В останні дев'ять днів лютого, на його думку, очікується потепління.

Варто звернути увагу і на геомагнітні шторми, які цього місяця увірвуться в Україну. Один з таких, за прогнозами експертів, буде дуже сильним і накриє нашу територію в другій половині лютого.

Нова магнітна буря вируватиме з 17 лютого і має бути дуже помітною (на рівні чотирьох балів). Уже наступного дня її сила підвищиться до п'яти балів і не спадатиме до 19 лютого. Вплив шторму опуститься до чотирьох балів тільки 20 лютого, а після цього завершиться.

Наступну бурю з трибальною силою слід очікувати 25 лютого. Наступного дня її потужність зросте до чотирьох балів, а 27-го знову опуститься до трьох балів.

Отже, цьогорічний лютий передбачається не такий, як зазвичай. Половина регіонів відчує, що лютий буде теплішим за норму, а інша частина майже не помітить змін. Однак сильних морозів, за словами синоптиків, в останній місяць зими поки не варто очікувати. ■

■ РЕКОНСТРУКЦІЯ

Парадний портал у минуле

У Легедзиному відкрили головний вхід у музей Трипільської культури

Людмила НІКІТЕНКО

У селі Легедзине на Черкащині відбулося відкриття вхідної групи в тамтешній музей Трипільської культури. Всі будівельні роботи було виконано без залучення бюджетних коштів. Про це повідомляє директор Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура» Владислав Чабанюк.

«За 15 років роботи музею уперше отримав об'єкт, який розблокував екскурсійну діяльність. Бо другий поверх цих входів-виходів обов'язково мусив би мати щонайменше два, а у нас до цього моменту був лише один, причому — пожежний», — розповідає пан Владислав. І зізнається, що через широкомасштабне вторгнення які вже там могли бути плани...

Він пригадує, якось улітку «трипільці» потрапили на очі фонду «МХП-Громаді», котрий активно допомагає ЗСУ, але паралельно має і проекти зі збереження культурної спадщини України.

«Згодом ми опинилися у великому переліку музейних закладів, яким Фонд вирішив допомогти. Кілька місяців на підготовку — і вже наприкінці минулого року будівельники компанії «Нові Зодчі» відновили в музеї роботи, які було призупинено ще в далекому 2007 році», — говорить Владислав Чабанюк. І додає, що тепер,

Усі будівельні роботи вхідної групи до Легедзинського музею Трипільської культури було виконано без залучення бюджетних коштів. Фото з ФБ-сторінки Владислава Чабанюка.

коли парадне відкрили, «вхідною візитівкою» музею стала інсталяція з копій трипільської кераміки, яку бачиш, не тільки коли переступаєш поріг, а й коли просто проїжджаєш трасою повз.

«Разом із відкриттям будівельного об'єкта було відкрито ще й дві музейні виставки: археологічну — «Трипільська тканина», де, зокрема, вперше показано фрагмент найдавнішої тканини України (V тисячоліття до н. е.), і художню — виставку картин вінничанина Володимира Козюка», — веде далі директор Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура».

На відкритті актор, сценарист, казкар Сашко Лірник потішив гостей мультфільмом про Легедзине, письменниця

Марина Павленко презентувала свою книжку для дітей про Трипільля «Василина і трипільський слід», бажаючих чекали майстер-класи від гончарів Миколи Дехтярчука та Олени Кутецької, виготовлення оберегів від Ольги Собкович, а ще — можливість насолодитися чарівним співом дівчачого тріо «Жоржини» з села Шевченкове.

«Вже з квітня чекаємо на відкриття туристичного сезону», — обіцяє Владислав Чабанюк. І підсумовує, що нинішня велика війна з російськими окупантами ведеться не лише за ресурси, а й за ідентичність та культурно-історичну спадщину.

«Хто ми на цій землі, хто стоїть у віках за нами і хто стане на ній після нас? Музеї не лише зберігають пам'ять — вони дають сенси», — наголошує Владислав Чабанюк. ■

■ ПРЕМІАЛЬНІ

Дорого-багато

Депутати нагородили міського голову 480 тисячами гривень

Обурені черкащани прийшли з питаннями про преміювання міського голови до міськради. Черкаський міський голова Анатолій Бондаренко заявив, що передає свою премію на ЗСУ.

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах розгорівся скандал через 480 тисяч гривень річного преміювання для міського голови Анатолія Бондаренка. За це недавно, під сердиті народні вигуки «ганьба», проголосували депутати на 53-й позачерговій сесії міської ради, де розглядали внесення змін до бюджету міської територіальної громади на 2024 рік. Тож очікувано, що по гарячих слідах обурені містяни прийшли з питаннями та гаслами ще й до мерії, а в соціальних мережах закипів народний гнів, де очільнику міста «нашипали» по повній.

Як зазначає на своїй сторінці у фейсбучі голова Черкаської громадської організації «Горизонт змін» Вікторія Феофілова, на сесії секретар міської ради Юрій Тренкін розповідав, що без премії міський голова живе на 17 тисяч гривень. Що, безсумнівно, уточнює пані Вікторія, не ок.

Тож добряки з Черкаської міськради, веде вона далі, не поспушилися і врятували від злиднів міського голову, надавши йому премію у 400 відсотків до кінця каденції. Хоча сам мер у письмовому вигляді просив його не преміювати і назвав це рішення ведмежою послугою, щоправда, й не заветував його.

«Однак у той же день результати свого дослідження оприлюднив народний депутат Віталій Безгін, і виявилось, що Черкаси після Первомайська найбільше цінують свого міського голову: у 1 млн 430 тис. на рік. Тобто в нас — почесне місце в цьому рейтингу. Можемо пишатися, вочевидь Черкаси — багата громада», — говорить Вікторія Феофілова. Але, як виявилось, уточнює вона, окрім премії, міський голова Черкас Анатолій Бондаренко отримав ще 105 тисяч гривень матеріальної допомоги на оздоровлення та таку саму суму — на покращення соціально-побутових умов, майже 150 тисяч гривень відпускних, 14 тисяч гривень надбавки за секретність і майже 190 тисяч гривень доплати за високі досягнення у праці. Тож, зауважує пані Вікторія, не премією єдиною, як-то кажуть.

«Хочу відразу сказати: я вважаю, що заробітна платня топменеджера, який керує бюджетом у 4,5 млрд, має бути високою. Оці всі «хай живуть на 3 тисячі» — просто профанація. Однак надбавки і премії мають нараховуватись за якісь зрозумілими ключовими показниками ефективності, а не просто «до кінця каденції». Бо так виходить, хоч би що робив мер, йому

Анатолій Бондаренко, премійований мер Черкас. Фото зі сторінки у фейсбучі Вікторії Феофілової та Черкаської міськради.

вже гарантовано непогані заробітки», — наголошує Вікторія Феофілова і запитує черкаських депутатів, які голосували за це рішення, чи пишуться вони таким своїм досягненням.

Свою чергою черкаський міський голова Анатолій Бондаренко у прямому ефірі та на особистій сторінці у фейсбучі прокоментував результати позачергової сесії Черкаської міської ради зі своїм преміюванням.

«Як і минулого року, всю премію міського голови, яка за рік становить близько 480 тисяч гривень, передаю на ЗСУ. Проте зауважую, що на потреби армії наша родина передає набагато більше, ніж сума цієї премії», — наголошує пан Анатолій. І додає, що всі кошти, які були передбачені міськрадою на ЗСУ, йдуть винятково на потреби військових відповідно до їхніх запитів, у грошовій формі, на придбання техніки, обладнання та інших спеціальних засобів.

«70% нової техніки, яку буде придбано на комунальні підприємства, передамо на ЗСУ в новому стані. Близько 30% техніки необхідно замінити у зв'язку з тим, що вона вже вилучена на потреби військових», — обіцяє черкаський міський голова.

До речі, на позачерговій сесії міськради черкаські депутати проголосували за передачу 5 спеціалізованих автомобілів на потреби ЗСУ.

Тим часом черкаські активісти не збираються розслаблятися й обіцяють уважно слідкувати за руками міських депутатів.

«Приємно бачити, що людей у наших лавах не поменшало, що вони не втомилися і не зневірилися. І що до ініціативної групи від черкаської громади з контролю бюджетних витрат Черкаської міської ради на потреби ЗСУ «Спротив Черкащині» приєднуються нові. Отже, будемо лупати сю скалу далі», — підсумовує Вікторія Феофілова. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

■ ВЛАДА І ПРАВО

Зелений кардинал України

Політбізнес «нової олігархії» в розрізі миру від Зеленського і Єрмака?

Тож якого миру хочуть Зеленський і Єрмак? І чи хоче миру — і якого саме — росія?

Атмосферно збентежив і зарядив суспільство чималою кількістю запитань глава офісу президента України Андрій Єрмак. Перебуваючи в Ужгороді на зустрічі очільників закордонних відомств Угорщини та України, він сказав, що Україна таки виходитиме на переговірні позиції з росією.

Не знаємо, наскільки висока така ймовірність. Але якщо це станеться, то не скоро.

Наразі у світі дискусія про перемовини України з росією є досить актуальною. Зокрема, колишній очільник Об'єднаних збройних сил Європи в НАТО Джеймс Ставрідіс висловив думку, що російсько-українська війна закінчиться наприкінці цього, 2024, року, після виборів президента США, але за корейським варіантом, тобто за ерефією тимчасово залишаться частина Донбасу, Крим і наземний міст до росії. А вся інша територія України може бути прийнята до НАТО. Ми наразі не будемо оцінювати ні те, наскільки це нормальна чи погана ідея, ні загалом суперечливість цього плану. Зазначимо, що офіційна Україна справді припускає перемовини з росією, однак на своїх умовах.

Паралельні рухи до «формули миру»

«Київ готовий почути думку всіх щодо «формули миру» України, як країн Заходу, так і глобального Півдня, — сказав глава офісу президента Андрій Єрмак. — Перша зустріч, перший саміт має відбутись на рівні лідерів без участі росії, аби спільно з союзниками затвердити наш план. Потім ми відкриваємо можливість проведення по всіх дев'яти пунктах десяти окремих зустрічей, конференцій на різних рівнях для вироблення спільного плану. І коли план буде готовий, ми готові розглядати питання щодо запрошення представників росії на другий саміт».

Однак, за словами Єрмака, для участі у цих розмовах росія повинна мати політичну волю до миру.

Ця «формула Єрмака» оприлюднена паралельно з «движем» на росії: нібито має реалізуватись усунення від влади путіна, незалежно від того, чи він переможе на виборах, чи ні. І вже його наступник роками вирішуватиме, що робити зі «спірними» (як називають на ерефії) територіями.

За цей час Україну можна втягнути в новий СРСР, імовірно, без тієї частини, яку нібито готові підібрати в НАТО.

Бо хто нас питатиме? Проведуть на росії ще один «чесний референдум у Криму і на Донбасі», віддадуть окуповані території рашці й відновлять бізнес із нею, а нас, може, через 50 років і візьмуть у НАТО.

Водночас те, що влада допустила участь росії у зустрічах щодо «формули миру», також може бути причиною можливої відставки Залужного, котрий був проти такого діалогу з росією, яку любив Андрій Єрмак.

Тривалість перемовин — автоматна черга?

Суспільство дещо заблукало в цьому питанні між реальністю та потужним внутрішнім потягом до торжества правди.

Одні кажуть, можливо, на сьогодні це варіант. Оскільки втрати у нас великі, зі зброєю проблеми. Тому, аби не дати росії повністю захопити Україну, необхідні дипломатичні кроки. Мовляв, якщо хтось проти, нехай запитає у тих, хто в окопах. Або сам піде в окопи.

Інша частина суспільства вважає, що незабаром закінчується термін правління «зрадників» і вони зливають Україну в турборежимі.

От і військовий експерт Роман Світан проаналізував імовірний сценарій у стилі генерала-хорунжого УПА Василя Кука: «Перемовини з ворогом мають тривати не довше автоматної черги».

Президент США Джо Байден може відповісти, хто такий Андрій Єрмак.

«Спроба в майбутньому запросити за стіл перемовин російську делегацію — це один з негативних імовірних кроків, котрі оприлюднив глава офісу президента України».

І взагалі незрозуміло, звідки йде генерація тем про те, що росія буде десь колись сидіти з нами за столом перемовин, зважаючи на те, що президент Володимир Зеленський чітко заявляв: не буде жодних перемовин з росією.

Адже будь-який невогневий контакт із ворогом, згідно зі статтею 111 Кримінального кодексу України, при-

чів НАТО, котрі пропонують приймати Україну в НАТО частинами. Спочатку прийняти неокуповану територію, а окуповану заморозити й вирішувати конфлікт роками.

Тобто йде тиск, імовірно, з-за меж України, щоб або подивитись на реакцію нашого народу, або привчати українців до думки про можливість перемовин із росією.

Цим генераторам хочу сказати: погана реакція нашого народу та ЗСУ взагалі на подібні вкиди. Тож виходить, що підставляють канцелярію

Наразі у світі дискусія про перемовини України з росією є досить актуальною. Але хто смикає за нитки озвучення перемовин, хто саме запрошує до них росію? І чому всі тези щодо «формули миру» завжди оприлюднює головний канцлер Зеленського Андрій Єрмак?

рівнюється до державної зради. А вся наша військова верхівка — генерали Залужний, Шаптала, Наєв — однозначно проти будь-якого невогневого контакту з агресором. Очевидно, аби пробити спротив генералів перемовинам з агресором, і йдуть спроби зняти Залужного.

Але питання: хто намагається? Хто генератор цієї ідеї? Бо ті, хто це озвучує, — «говорячі» голови. Вони не приймають рішень. Ці завдання ставлять ті, кого не видно. Це можуть бути вказівки із москви, і з Вашингтона, й із Києва також.

Ця генерація подібним негативом розгойдує українське суспільство.

Наші вороги знають, що, якщо зачеплять Залужного, люди вийдуть на вулиці. Тому я не виключаю можливості, що це інформаційні вкиди ФСБ. І знову питання: хто зв'язковий? Ланцюжок від «говорящих» голів до генератора цих ідей повинна низкою розслідувань розплести контррозвідка. І тоді вже буде зрозуміло, чому, хто й навіщо розгойдує наше суспільство.

Отже, Андрій Єрмак заявив, що Україна готова чути всіх, і не лише росію, але ж він — просто старший у канцелярії президента й не може брати на себе роль вершителя долі, аби підвести когось під 111-ту статтю, третій пункт котрої передбачає за невогневий контакт із ворогом в умовах, коли загинуло дуже багато українців, пожиттєвий термін із конфіскацією всього майна.

«Не виняток, що це може бути й вимога декотрих наших партнерів. Ви ж бачите, останні тижні просто йде тиск, особливо колишніх командува-

президента».

Бо народ України не збирається здаватись.

Якщо будуть перемовини з росіянами, то представники всіх інших держав — просто антураж», — вважає Роман Світан.

Схожий погляд щодо центру поширення інформації про перемовини має й офіцер армії Ізраїлю, військовий історик Григорій Тамар. Він зазначив, що до кінця війни змінювати головкома ЗСУ Залужного категорично не можна, і припустив, що його відставку могло замовити ФСБ з метою полегшення подальших перемовин.

Вірогідність цього монтується в канву імовірних перемовин із росією.

Однак варто уточнити: відставку головкома в москві не просто замовили, а наказали своїй агентурі виконати плани кремля.

І, на жаль, це лягає в нашу об'єктивну реальність: колективний Захід дійсно поки не збирається суттєво допомагати нам звільнити свої території. Достатній обсяг власних ресурсів для цього в нас навряд чи скоро з'явиться. Тому, як зазначив публіцист і політичний аналітик Віталій Портников, це один із варіантів — зберегти і державність, і народ України як націю.

«Акули» у владі

Але до всіх запитань і сумнівів, котрі виникають щодо цієї теми, скажімо, хто ж смикає за нитки озвучення перемовин та хто саме запрошує до них росію, додається не менш суттєве: чому всі тези щодо формули миру завжди оприлюднює головний канцлер Зеленського

кого Андрій Єрмак, а не сам президент України?

Чи не забагато цього Єрмака навколо? Він узагалі має право щось проголосувати від імені держави?

На думку колишнього посла США в Україні Вільяма Тейлора, Зеленський «залежить багато в чому від Єрмака». Зокрема в делікатних політичних питаннях. І в цих анонсах щодо перемовин Єрмак для Зеленського — просто «красавчик».

Бо ж чинний гарант поки що не може відкрито торгувати територіями, адже на наступних президентських виборах йому потрібно ще раз набрати більшість голосів.

А тим часом американське видання Business Insider називає Андрія Єрмака серед тих, хто, ймовірно, сприяє зародженню «нової олігархії» України. Business Insider заявляє, що це несе ризики для економічного зростання і повоєнного відновлення держави.

Автор статті, колишній керівник московського бюро Business Week Пол Старобін нагадав, що восени минулого року Білий дім надіслав своїм колегам в Україні чотиристорінковий «робочий проєкт» реформ, які Вашингтон очікував від Києва в обмін на подальшу фінансову допомогу від Сполучених Штатів.

Здебільшого йдеться про посилення нагляду за державними підприємствами в енергетичному секторі, а також про кроки «для сприяння більшій прозорості та підзвітності під час післявоєнної відбудови».

Однак журналіст побачив скепсис серед своїх співрозмовників у Києві щодо справжнього прагнення офісу президента, і зокрема його глави Андрія Єрмака, дійсно подолати корупцію.

Очілниця організації «Центр протидії корупції» Дар'я Каленюк сказала Business Insider, що Єрмак «створює нову систему олігархії, якою він керує». За її словами, Єрмак через своїх заступників в офісі президента та міністрів маневрує, щоб встановити контроль над значною частиною української економіки, а також її правоохоронним і безпековим апаратом.

Водночас глава ОП заперечує, що використовує офіс Зеленського для пограбування України.

Дар'я Зарівна, радник глави ОП, сказала, що така критика відображає «інформаційну війну проти керівництва України», яку розв'язує росія. Вона також заявила, що «українські олігархи» налаштовані проти команди Зеленського, тому використовують медіа-риннок для боротьби з антикорупційними реформами.

«Це шалене гудування акул», — резюмував колишній інвестиційний банкір у Києві Роланд Шпіц. — А найбільшими акулами є люди при владі».

Однак гроші не пахнуть. Тому в якнайшвидших перемовинах можуть бути зацікавлені чимало публічних міжнародних антагоністів.

Недаремно ж глава офісу президента України Андрій Єрмак потрапив до рейтингу найвпливовіших людей Європи за версією американського видання Politico. Він посів четверте місце в категорії «діячі».

Тож наші «аматори» при владі продовжують по-справжньому жахати лише українців: то знімають із посади, то не знімають; то 2-3 дні — й війні кінець, то воювати будуть усі; то розмовляти з ерефією не будемо, то будемо; то, не дай Боже, беззмозгла щось ляпне, хоч стій хоч падай...

Якщо ми не програємо війну і вціліємо як держава, то це точно буде всупереч, а не завдяки владі. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Російська економіка, олігархи, губернатори з населенням — мобілізовані на війну до кінця.

Безальтернативне і прогнозоване обрання путіна вчоргове главою росії на виборах президента 17 березня тільки посилює його рішучість воювати в Україні проти нестабільних західних демократій.

Однак не все так однозначно. Подейкують, у кремлі запущено план так званого палацового перевороту.

Там великої популярності набуває призначений на роль опозиційного кандидата персонаж, який, очевидно, погоджений з кремлем, — Борис Надеждін. Аби поставити підпис за його участь у виборах, на росії вишиковуються кілометрові черги. І він насправді став медійно активним.

Зазначимо, що Борис Надеждін не діє проти путінського режиму. Якщо вірити теорії, що путін не самостійний гравець і не одноосібно ухвалював рішення чинити армагедон і в Україні і на європейській частині земної кулі, то пазли сходяться.

Отже, за спиною Надеждіна стоять фантастично багаті, дуже впливові, зазвичай не відомі широкому загалу люди, котрі й керують геополітичними процесами. Та, схоже, наразі вони вже нагналися із людськими жертвами, переборщивши, почали самі втрачати й тепер шукають шлях «виповзання» з пекла з найменшим програшем.

Тож Бориса Надеждіна і випущено в ігрове поле, аби він пройшов свої рівні й виконав місію.

Ми знаємо, що болотники якісно підходять до своїх внутрішніх і міжнародних операцій та ІПСО. Зверніть увагу навіть на прізвище, яке дає надію на нібито альтернативного путіна кандидата, — Надеждін. Це не просто збіг.

Багатоходовка

Питання в тому, що версій цього сценарію є кілька.

Перша. Ніхто не збирається віддавати крісло президента Борису Надеждіну, просто кількістю поставлених підписів на підтримку його участі у виборах адміністрація президента намагається врахувати, яка частина населення росії проти війни. А вже Борис Надеждін постійно заявляє, що першим його рішенням на посту президента буде припинення вогню, тобто війни. А питання з окупованими територіями України та Криму вирішуватиметься на перемовинах, котрі можуть тягнутись роками.

На цей момент Надеждін набрав майже 200 тисяч підписів. Імовірно, адміністрації президента рф путіна результати заздалегідь відомі, але несподівано для кремля процес збору підписів на користь Надеждіна перетворився на мирний антивоєнний протест.

Можна припустити, що настрої російських мас змінюються. І підходить до кінця той час, коли московська телебrehня мала тотальний вплив — вона почала здуватись.

Не додають гарного настрою адекватним росіянам нові види жорстокості вітчизняної каральної психіатрії. Здається, лікарі мордорських психлікарень уже можуть собі ні в чому не відмовляти.

Важкості сприйняття реальності московським батькам і дітям додає той факт, що російські підлітки можуть повторити долю своїх однолітків з північної Кореї, котрим присуджують каторжні роботи за перегляд південнокорейських серіалів.

Наступна версія потреби введення в гру виборів президента рф вказує на те, що Надеждін таки може стати очільником кремля. І що тоді? У ситуації, коли Борис Надеждін не є антисистемним гравцем. Він не революціонер і не піде проти путіна. Принаймні відкрито.

І єдине для Надеждіна виправдання цієї позиції: якщо він буде говорити по-іншому, його арештують. Ну, може бути.

Щодо війни проти України, то Надеждін сказав: «Якщо я стану президентом, то в перший день закличу Україну, Америку та всіх інших почати перемовини. Я планую добитись зупинки вогню у перший тиждень свого президентства, щоб люди просто перестали одне одного вбивати. Але я не божественний і не буду закидати наших солдатів одразу викидати зброю та повертатись додому. Вони потрібні будуть на певній лінії фронту, де й буде заморожено конфлікт, тому солдати там залишатимуться і водночас ми будемо вести перемовини».

А після того, як сказав Надеждін, дуже довго, упродовж усієї каденції, котру він має намір скоротити до чотирьох років, вирішуватимуть, що робити з окупованими територіями.

«Однак є проблема з українським керівництвом. Воно досі каже, що Україна військовим шляхом поверне Крим.

І проблема навіть не в тому, що в них сил не вистачить, а в тому, що більшість самих мешканців Криму хочуть бути з росією. Зрозуміло, що доведеться вмикати важелі міжнародного визнання», — вважає Надеждін.

Надеждін російської опозиції?

Політичний бекграунд Бориса Надеждіна доволі строкатий. У кандидати в президенти його висунула партія «Громадянська ініціатива».

Зазначимо, що членкинею цієї партії є похресниця путіна Ксенія Собчак.

Вирішальну роль у висуненні, як вважають аналітики, відіграли заклики представників несистемної російської опозиції в країні та за її межами, які традиційно розходяться у поглядах.

На підтримку Надеждіна висловилися, зокрема, директор «Фонду боротьби з

Версія, що Надеждіна хочуть легалізувати як наступника путіна для переговорного процесу, лягає в канву заяв глави офісу президента України Андрія Єрмака щодо ймовірності перемовин з ерефією уже в цьому році.

корупцією» (ФБК) Іван Жданов та юристка фонду Любов Соболю; політехнолог і опозиційний політик Максим Кац; бізнесмен Михайло Ходорковський та інші. Аналітик Берлінського фонду «Наука і політика» Микола Петров вважає Бориса Надеждіна слабким політиком, який виявився в потрібний час у вдалому для себе місці. Об'єднання в цьому випадку опозиційних сил, які зберігають принципові розбіжності в низці питань, Петров пояснює відсутністю альтернативних кандидатів

«Звісно, Надеждіна не можна назвати консолідуючою фігурою для опозиції. Він просто єдиний кандидат, який хоч якось виступає проти війни», — зазначив Петров.

На думку політолога, у всій нинішній ситуації — це логічне вираження стратегії кремля за останні 15 років, за умов, коли політичне поле захищено від конкурентів, а спаринг-партнерів ретельно підбирає владна верхівка ерефії.

Чинний політичний режим на росії сприяв пасивному ставленню до виборів у більшості населення.

«Частина цієї пасивної більшості готова витратити свій час на чергу (щоб поставити підпис за висунення кандидата в президенти. — Ред.), але не готова на активну протидію», — вважає аналітик.

Тож довгі черги й заходи в штабах Надеждіна є слабкими доказами серйозних протестних настроїв у російській спільноті — вони свідчать про відсутність достатньої кількості якісних пропозицій.

Не загроза владі?

Також, імовірно, на такий крок кремль іде через серйозні коливання громадської думки, аби скорегувати позицію.

Водночас у тому, що Борис Надеж-

ТАКІ СУСІДИ

Чи є надія на Надеждіна?

Вибірчі ігри кремля в очікуванні перевороту

На росії черги за надією — Надеждіним.

дін не володіє потенціалом небезпечно конкурента владі, є його перевага в зовнішній ситуації рф, вважає опозиційний російський політолог Дмитро Орешкін. За його оцінками, Надеждін — кандидат, як і інші в нинішній кампанії, підконтрольний владі. А вона може не

допустити Надеждіна до виборчого процесу, скориставшись як адміністративним ресурсом, так і фальсифікаціями в дні голосування.

Також прихильники Надеждіна не мають такого силового ресурсу, який мав пригожин, або суттєвої інфраструктури, що нею володіють штаби Навального.

Хоча, за прогнозами Орешкіна, число розчарованих у путінові росіян може значно вирости — залежно від воєнної ситуації.

Отже, в політику Борис Надеждін прийшов у 1990 році, ставши депутатом у підмосковному Долгопрудному, а потім — заступником голови місцевої ради.

Пізніше він був помічником Бориса Немцова, коли той займав пост першого віцепрем'єра.

Після того Надеждін став помічником прем'єр-міністра, а потім замглави адміністрації владіміра путіна — сергія кирієнка, разом з яким, будучи членом «Союзу правих сил», працював до 2020 року.

Крім того, в період масових протестів проти фальсифікацій на виборах у держдуму рф у грудні 2011 року Надеждін брав участь у мітингу на Болотній.

А вже в 2012 році він відправив у передвиборчі штаби всіх кандидатів у президенти росії, в тому числі й штаб владіміра путіна, пропозицію стати їхньою довіреною особою.

І в результаті став довіреною особою лідера «Справедливої росії» Сергія Миронова, а штаб путіна зробив Надеждіна своїм спостерігачем.

У 2015 році Борис Надеждін з'являвся на праймеріз «Єдиної росії». Як потім пояснив виданню «Фонтанка», такий крок зробив заради «тролінгу» та участі в дебатах партії владі. Праймеріз Надеждін

програв, як стверджує, за домовленістю, але тому, що за власною оцінкою, всіх «розніс» на дебатах.

Однак в інтерв'ю «Коммерсанту» в 2016 році пояснив це інакше, мовляв, іншого способу пройти в держдуму за партійними списками немає.

Тож Борис Надеждін завжди тримався біля владі. І його коливання між ліберальними партіями та проектами, підконтрольними кремлю, аналітики пояснюють спробою політичного самозахисту.

Деякі російські політичні експерти не мають сумнівів, що реєстрацію центрвиборчкомом ініціативи групи Надеждіна контролював кремль, але на хвили підвищеної уваги до себе політик міг відчувати кураж і тому почав дозволяти собі більше.

Торгують усі!

Отже, Надеждін каже, що залишить нинішній путінський режим, але з іншим обличчям. Нагадаємо, той режим, що перелаштований на «оборонку». «Треба змінювати пріоритети російської держави — це тривала й важка праця», — зазначив Борис Надеждін.

На те, що Надеждіна хочуть легалізувати для переговорного процесу, вказує і наступне його твердження. Цей компромісний гравець зазначає, що якщо його не зареєструють як кандидата на посаду президента або він не переможе на виборах, то все одно, на його думку, путін не доведе до кінця чергової шестирічної каденції. І, як стверджує, процес передачі владі путіним наступнику — незворотний. Бо, як сказав Надеждін, він не бачить сценаріїв, за якими продовження президентської каденції путіна буде добре для росії.

Подібний сценарій — заміну президента на наступника посеред каденції — ми вже спостерігали на московії. Саме так експрезидент рф Борис Єльцин привів на царювання самого путіна.

Тож «класно» ефесбешники придумали: «нове обличчя», не заплямоване, з яким не соромно вести перемовини, і при цьому все залишається як є: можна поторгуватись із Заходом, найімовірніше — за рахунок України. Бо Захід вочевидь не хоче воювати, а хоче торгувати.

Остання версія лягає в канву заяв і глави офісу президента України Андрія Єрмака щодо ймовірності переговорів з ерефією уже в цьому році. Але до того — тривалі перемовини або торги. Торкують усі! ■

ПІЛЬНУЙ!

Правило «двох стін» чи укриття

Безпека та (без)відповідальність під час повітряних тривог, які сумарно в Києві тривали за майже два роки понад 1 тис. 144 години, або понад 47 днів

Максим СТІХА,
професор, доктор фізико-математичних наук

Станом на 4 лютого повітряні тривоги в столиці, починаючи з 24 лютого 2022 року, тривали сумарно понад 1 тис. 144 години (це понад 47 днів). Економічні збитки (не від завданих руйнувань, а просто від виконання всіх безпекових приписів: зупинки транспорту, припинення роботи частини промисловості й сфери обслуговування тощо) становлять, за оцінкою, близько 10 млрд грн. Навчені майже дворічним досвідом, тепер усі ми знаємо, що тривоги бувають різними. Скажімо, 13 січня тривалих тривог було дві. Перша, зранку, пов'язана з черговим масованим ракетним обстрілом України. По Києву не били, але ворожі ракети перебували в повітрі і в разі програмованої зміни курсу (якої ніхто передбачити не може) ввійшли б у сферу дії столичної ППО за лічені хвилини.

Є тільки ворожий МіГ і «Кинджал»

Друга тривога, вдень 13 січня, була пов'язана з тренувальним польотом МіГ-31, носія ракети «Кинджал». Практично всі дотеперішні пуски «Кинджалів» не пов'язувалися з такими тренувальними польотами, а відбувалися в рамках масованих атак, але затверджені приписи передбачають однакові заходи безпеки що в першому, що в другому випадках: життя столиці значною мірою зупиняється, а киянам рекомендують «терміново прослідкувати в укриття цивільного захисту».

Кияни виробили різні способи реагування на таку систему. Невелика частина їх досі щоразу спускається в підвали та в метро. Частина намагається принаймні дотримуватися правила «двох стін». Але багато людей перестали реагувати на тривоги взагалі — і це принаймні в одному випадку вже призвело до вельми трагічних наслідків.

Згадаймо 29 грудня 2023 року, коли вранці відбулася перша після тривалої перерви масована ракетна атака ворога по українських містах. За офіційними повідомленнями, зі 158 запущених об'єктів наша ППО збила 114. Переважно це смертоносне число складалося з балістичних ракет, запущених по прифронтових містах. Але і в Києві, де дуже добра за світовими мірками система ППО, не змогла того разу впоратися на 100% через надто велику кількість одночасних повітряних цілей.

Перші офіційні повідомлення про втрати й руйнування звучали якщо й не заспокоїливо, то не надто трагічно як на воєнний час: «уламками пошкоджено складську приміщення в Подільському та Шевченківському районах, виникли пожежі, які вже локалізовано». Але коли наступного ранку оголошене число жертв сягнуло 16, стало ясно, що насправді сталося щось значно страшніше.

Коли офіційна фінальна цифра виявилася понад удвічі вищою і в медіа потрапили історії декого з загиблих, усім стало зрозуміло: удару завдано по цеху великого виробництва, дає на той час перебувало багато працівників. Особливо вражає трагедійною приреченістю розповідь про 27-річну спортсменку Вікторію Колобову, яка за шість днів перед тим узяла шлюб, та про її маму Людмилу, що й привела дочку на фатальне підприємство, де вони обидві загинули. Після оголошення тривоги

був час для того, аби вивести цих людей у безпечне місце. Але чомусь цього не було зроблено. І це ще раз гостро поставило питання про ефективність нашої системи цивільної оборони, яка, маючи схильність перестраховуватися (і завдавати усім чимало проблем тоді, коли рівень небезпеки не є аж надто високим), виявилася недієвою там, де справді потрібно терміново подбати про виживання людей в умовах крайньої небезпеки.

Лівий берег і Теремки — як окремі «планети»

Ця тема вже широко обговорювалася, коли 1 червня торік на Лівому березі під час удару балістикою загинули троє киян. Вони надто відповідально поставилися до заклику «негайно прослідкувати до укриттів» і потрапили під уламки збитої ракети якраз перед дверима укриття, що виявилось зачиненим. Причому навколишні будинки від удару суттєво не постраждали і там ніхто не загинув.

Тоді навіть дехто з офіційних осіб визнав, що в таких ситуаціях, коли час підльоту обраховується хвилинами, киянам розумніше лишатися вдома і дотримуватися правила «двох стін». Але ніяких змін у системі оповіщення та рекомендацій внесено не було. В усіх випадках всім без винятку з оголошенням тривоги рекомендується «терміново прослідкувати до укриттів цивільного захисту».

А восени, коли росіяни за наказом путіна почали активно патрулювати МіГами-31 (носія «Кинджалів») Чорне море, гіпотетична загроза пуску лише однієї ракети, за інструкціями системи цивільного захисту, наказує зупинитися усій Україні включно з тилловими регіонами, куди ризик прильоту цієї ракети насправді мінімальний.

У столиці старанно зупиняється весь наземний комунальний транспорт включно з наземними ділянками метро («маршрутки» продовжують ходити, бо людям однак треба кудись терміново дістатися, і поліція зараз на це дивиться крізь пальці), зачиняються для відвідувачів державні та муніципальні установи (а розташовані поруч приватні зараз уже майже всі тривогу ігнорують, бо жити й обслуговувати людей якось же треба, і на це також дивляться крізь пальці).

Ці багатогодинні паузи в житті міста відбуваються регулярно. Не подіяли численні петиції киян з проханням не влаштовувати 2-3-годинного транспортно-

Рятувальники несуть до «швидкої» літню жінку, якій стало зле після ворожої атаки у Вишневому на Київщині 2 січня.
Фото з сайту dsns.gov.ua.

го колапсу, коли весь Лівий берег, а тепер, після аварії на метро, — вже й Теремки — перетворюються на окремі «планети», майже відрізані від середмістя. І навіть суворий наказ президента Зеленського щось у цьому порядку змінити теж не подіяв — надто сильною виявилася колективна (без)відповідальність тих, хто ухвалює конкретні рішення.

А водночас, як показали трагічні події 29 грудня, на справжню небезпеку підльоту десятків ворожих крилатих ракет на одному окремо взятому київському «складському приміщенні» як слід не зреагували і десятки людей з-під потенційного удару не вивели...

Спробую поміркувати, чому так відбувається. І запропонувати, що варто робити натомість.

Особливий статус Кисва і його можливості

Відразу зроблю застереження: ці міркування стосуються саме Києва — тилового і достатньо добре захищеного з одного боку і загроженого під час усіх повітряних ударів уже завдяки своєму столичному статусу — з іншого.

Зовсім інакшою є ситуація в прифронтовому Херсоні, вразливому для ударів артилерії, та в Харкові, незахищеному проти прильотів С-300. Ще інакшою вона є у Львові, який теж стає цілком підступним ворожим ударів, але, на щастя, значно рідше, ніж Київ, та в Ужгороді, який (теж на щастя) через близькість до кордону ЄС та НАТО об'єктом жодної атаки досі не був.

Іншою є навіть ситуація в київських ближчих передмістях, куди під час відбиття атак особливо інтенсивно падають уламки збитих ворожих ракет та

«шахедів». Тож повторюся: йтиметься лише про одне, але надзвичайно важливе, з погляду всієї України, столичне місто Київ.

Почну з констатації: очевидно, нездійсненна рекомендація за кожної тривоги всім без винятку спускатися в укриття цивільного захисту (нездійсненна бо-дай тому, що місць у цих укриттях, включно з метро, вистачило б лише на малу частину киян) призводить, лагідно кажучи, до несерйозного ставлення до вимог цивільного захисту взагалі. Та й не можна під час війни, яка, можливо, триватиме ще роками, зупиняти все життя понад тримільйонної столиці за кожного польоту російського МіГа над Чорним морем.

Подібну проблему одразу виявили англичці під час Другої світової, коли тривала героїчна «битва за Британію» (про це розповідає Вінстон Черчилль у його виданих уже й українською «Спогадах»). Коли лондонці дисципліновано спустилися в укриття, а німецькі бомбардувальники не прилетіли, вже на наступний день було вироблено новий порядок, що включав два рівні небезпеки: оповіщення про можливу загрозу (бомбардувальників ще немає, але вони можуть з'явитися впродовж певного часу; отже, можна далі робити свої справи, але треба бути готовими в разі погіршення ситуації швидко діяти відповідно до визначених алгоритмів), і оповіщення про реальну загрозу (коли ворожі бомбардувальники точно невдовзі з'являться, і треба невідкладно вирушати до укриттів).

Очевидно, в добре захищеному Києві, де ППО (як показав досвід 29 грудня) може бути «пробите» лише під час дуже масова-

ної атаки, тренувальний політ одного ворожого МіГ-31 без зафіксованих пусків ракет мусить означати тільки можливу загрозу, і транспорт за таких умов повинен продовжувати ходити, а установи — функціонувати.

Реальна загроза повинна оголошуватися тоді, коли ракети безсумнівно входять у повітряний простір України і потенційно реально загрожують столиці в рамках певного визначеного часового (наприклад, менш ніж 30-хвилинного) інтервалу. Тоді вже справді треба зупинити транспорт й евакуювати людей з підприємств та установ до укриттів.

Відразу виникає питання: з яких підприємств та установ? Адже для всіх місця в укриттях точно не вистачить.

Відповідь на це запитання ніколи не може бути однозначною і вичерпною. Але досвід останніх обстрілів показує: росіяни зараз б'ють у першу чергу по об'єктах, пов'язаних хоч якоюсь мірою з обороноздатністю держави (2 січня в Києві було зруйновано навіть фабрику військового одягу, але люди вціліли, бо їх вчасно вивели в укриття). Отже, їх ця вимога і повинна стосуватися в першу чергу.

Напевно, слід також евакуювати до укриттів освітні заклади (і в умовах частих тривог дистанційна освіта може бути ефективною від імітації очної — з постійними перебіжками до підвалу чи до найближчої станції метро і з тривалими відсиджуваннями там). Напевно, й лікувальні теж (принаймні ті, де проходять лікування й реабілітацію військові). Напевно, й Верховній Раді не варто продовжувати засідання в умовах масованої ракетної атаки.

Але, виходячи з дотеперіш-

ньою статистики влучань і постраждалих, вважаю, що за сьогоднішніх реалій більшості киян (особливо в будинках, віддалених від локацій, що можуть стати першочерговою ціллю атак) розумніше пересидіти атаку вдома (чи просто в капітальному приміщенні), дотримуючись правила «двох стін» (якщо в самому будинку немає облаштованого й легкодосяжного укриття в підвалі, яким варто скористатися насамперед мешканцям верхніх поверхів сучасних багатоповерхівок).

Зрозуміло, що при цьому, однак, залишається ризик: ризик близького вибуху, ризик падіння уламків і навіть ризик прямого влучання, коли й пристосоване не надто надійно укриття теж не захистить.

І тут треба оцінювати співвідношення ризиків для різних ситуацій: ризик прямого влучання ракети що в будинку, що на вулиці — однаковий (і порівняно невеликий, але, якщо таке станеться, шансів вижити вже не буде), а при падінні уламків і близькому вибуху значно більше шансів уціліти саме під дахом (особливо — дотримуючись правила «двох стін»). Тож безоглядно бігти до укриття (особливо при атаці балістикою) точно не варто: можна саме потрапити під падіння уламків (як це й сталося з трьома загиблими киянами 1 червня торік).

«Всякому місту — звичай і права, всяка тримає свій ум голова»

Але водночас потрібно й пам'ятати: імовірнісний прогноз діє на масиві великих чисел. Для кожної окремої людини може реалізуватися навіть дуже мала ймовірність несприятливої для неї події. Такі реалії — ми всі живемо в дуже жорстокий час.

Тож в умовах війни, напевно, потрібно ухвалювати рішення щодо цивільного захисту, саме виходячи з концепції прийнятності рівня безпеки/небезпеки.

Спробую популярно пояснити, про що йдеться. Фактично й до війни кожен із нас знав, що, виходячи на вулицю, він певною мірою ризикує: на перехресті його може збити «мажор» під наркотою, з даху — впасти бурюлька тощо. Але низький рівень цієї небезпеки (умовно, один несприятливий результат на мільйон сприятливих) ми вважали за прийнятний і почуття страху не спонукало нас сидіти весь час удома (хоч час від часу ми й співчували жертвам трагічних випадків, прочитавши відповідні повідомлення в ЗМІ).

Зрозуміло, що в умовах війни рівень прийнятної безпеки (для всіх!) неминуче знижується, а небезпеки — підвищується. Ми повинні домовитися, що тепер комфортними умовами ми вважаємо співвідношення в один несприятливий результат вже не до мільйона (як за мирних часів), а до, умовно кажучи, тисячі сприятливих (нагадаю: якихось чотири роки тому, на першій хвилі пандемії ковіду, шанси смерті, захворівши, були на понад порядок вищі — а ми все одно виходили на вулицю, й дехто демонстративно відмовлявся при цьому носити маску).

Бо інакше, далі прагнучи абсолютної безпеки (один несприятливий випадок на мільйон сприятливих), ми повинні будемо весь час просидіти в підвалі (і, швидше, захириємо врешті-решт від браку сонця або загинемо від підхопленої в умовах скупчення людей інфекції). До того ж, сидючи весь час у підвалі чи метро, функціонування держави й відсіч ворогові ми точно не забезпечимо...

Тож, саме зважуючи на реальний рівень допустимої загрози, слід вирішувати, що робити в кожній конкретній ситуації. Як на мене, поява одного МіГ-31 над Чорним морем (з потенційним шансом пуску однієї ракети «Кинджал» в якусь одну точку на всій підконтрольній території України) точно не є підставою зупинити в Києві (де цю ракету буде, з високою ймовірністю, знищено на підльоті нашою ППО) громадський транспорт, зачиняти установи чи переривати театральні вистави.

А ось масована ракетна атака на місто точно є підставою зупинити все і вивести в укриття принаймні працівників усіх причетних до оборони держави підприємств — щоб не повторилася трагедія 29 грудня 2023 року. А всім іншим, хто це може, варто як мінімум перейти до закритих капітальних приміщень і в жодному разі не прогулюватися без мети просто неба.

І ще раз про трагедію, через яку Київ зустрів Новий рік у жалобі. Розумію, що в умовах воєнного часу є царини, де нерозумно і безвідповідально вимагати гласності й відкритості. І все ж сподіваюся, що вже відбувається розслідування і за його результатами буде покарано тих, хто не зробив усього належного, щоб такої кількості жертв не було. А головне — що буде зроблено правильні висновки на майбутнє. ■

ПІДТРИМКА

Коли до змін у житті спонукають не амбіції, а війна

У Національному університеті біоресурсів і природокористування України започатковано масштабний соціальний проєкт з навчання українських жінок, які постраждали внаслідок військової агресії рф

Ірина КУШНІРЕНКО

Оволодіти затребуваною професією бухгалтера в дорослому віці, аби змінити своє життя на краще, — амбітна, але цілком досяжна мета. Та іноді до неї спонукають не амбіції, а війна. Сьогодні багато переселенців шукають себе на нових місцях. Військова агресія рф спричинила міграцію населення зі сходу та півдня України в західні регіони та країни Європейського Союзу.

Через війну в Україні без роботи залишилися близько 4 мільйонів людей. Допомогти хоча б частині з них у здобутті нового перспективного фаху вирішили на економічному факультеті: розпочали курс «Бухгалтерський облік: від теорії до практики» для жінок, які переїхали на Київщину з тимчасово окупованих і прифронтових територій.

Цей соціальний проєкт ініціювала ГО «Елеос-Україна», а суттєву фінансову підтримку надає міжнародна благодійна організація International Orthodox Christian Charities (США), — говорить ректор університету Станіслав Ніколаєнко. — У грудні минулого року ми з ними уклали договір, що передбачає навчання 40 слухачів бухгалтерії протягом січня–червня 2024 року. Курс призначений для тих, хто шукає роботу і хоче змінити свою професію, сформувати власне бачення фінансової складової підприємства, зрозуміти необхідні для економічної діяльності бізнес-процеси.

При відборі на навчання перевага надається жінкам із вразливих категорій населення — ВПО, безробітним, тим, які мають низький рівень доходу, самостійно виховують дітей, багатодітним матерям, хто забезпечує осіб похилого віку чи має у родині інвалідів або є членами сімей загиблих, — деталізує координаторка проєктів ГО «Елеос-Україна» Наталія Гейман. — Прийом заявок планували завершити до 27 листопада минулого року, але у зв'язку з великою кількістю бажаючих було оголошено донабір і сформовано дві повноцінні групи слухачів.

Проєкт дійсно затребуваний: після оголошення набору на навчання було отримано по три заявки на кожне місце в групі, — зазначає директорка з регіонального розвитку та програмного менеджменту ГО «Елеос-Україна» Олена Танасійчук. — Працівники нашої організації детально вивчили потреби ринку, шукали відгуки та аналізували можливість навчання в різних університетах. І зупинилися на одному з кращих столичних вишів — Національному університеті біоресурсів і природокористування України та його економічному факультеті. Тут готують кваліфікованих фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» й активно співпрацюють у напрямі дослідження та впровадження інформаційних систем в обліку з провідними розробниками програмного забезпечення. Такими, як «М.Е.Дос»,

Фаїна Фоменко починає все спочатку і вірить у Перемогу.

«BAS Бухгалтерія», «MASTER: Бухгалтерія», «Дебет Плюс», «AGRIANALYTICA» та іншими.

Навчання проходить на базі навчально-науково-виробничої лабораторії «Інформаційні технології в бухгалтерському обліку». Курс має практичне спрямування і покликаний сформувати у слухачів компетентності працівників бухгалтерської служби, які дозволять вести облік та

Центру поштового зв'язку, — розповідає Фаїна. — Наша сім'я мешкала у гарному будинку, але на даний момент усе це залишилося на тимчасово окупованій території. Тому зараз починаю все спочатку, але вірю в Перемогу!

Маю двох прекрасних доньок. Старша з них за освітою лікар і на момент повномасштабного вторгнення перебувала в місті Дніпро,

Історії кожної з цих жінок, які зараз розпочали навчання, — то окреме оповідання, наповнене надією, боєм та вірою в Перемогу. І водночас приклад, як не опустити рук і рухатися далі. Як це робить Фаїна Фоменко, розпочинаючи життя з нуля.

сформувати фінансову звітність підприємства. Багато уваги приділено використанню сучасного програмного забезпечення.

А чого очікують від курсу слухачі? Звісно, отримати якісні знання, уміння та навички, щоб уже за пів року інтенсивного навчання стати фахівцями з бухгалтерського обліку і влаштуватися на хорошу роботу. До речі, після успішного його завершення кафедра спільно з бізнес-партнерами університету сприятиме у працевлаштуванні цих випускників.

Історії кожної з цих жінок, які зараз розпочали навчання, — то окреме оповідання, наповнене надією, боєм та вірою в Перемогу. І водночас приклад, як не опустити рук і рухатися далі. Як це робить Фаїна Фоменко, розпочинаючи життя з нуля.

«На початку березня 2022 року змушена була виїхати з окупованої території Запорізької області — міста Пологи, де працювала керівником

служить у ЗСУ начальником медичної роти. У січні 2024 року стала матусею чудової донечки. Молодша теж зараз у Дніпрі, куди виїхала з окупованого Бердянська з немовами.

Я за освітою — технолог громадського харчування, проте мала досвід роботи й бухгалтером в установі державного сектору економіки. Тож, побачивши в одному з телеграм-каналів інформацію про цей проєкт, вирішила спробувати себе в сфері бухгалтерського обліку.

Переконана, ми маємо не лише жити, а й рухатися вперед, і вірю, що зможу досягти успіху. Хтозна, можливо, саме знання, набуті в університеті, дозволять започаткувати власну справу.

А ще дуже хочу побачити свою маленьку онучку, доньок, чоловіка та рідних, які залишилися на Запоріжжі. І побачити нашу Перемогу, щоб наші діти й онуки були в безпеці, вільними і щасливими. ■

КОЗАЦЬКА СЛАВА

Правий та лівий береги єдиної Гетьманщини

Галицьке коріння Конотопської сотні

Ярина КОРЧИНЬСКА

Україна — така різна й настільки єдина в своїй ідентичності та ментальному поклику волі, свободи, незалежності. Це вкотре підтвердили історики, дослідники нашого міцного козацького фундаменту українськості.

Наразі йдеться про тематичний захід «Гетьманщина. Україна. Історія», що відбувся у Львові, в музеї Михайла Грушевського, куди з презентацією важливих подій в історичній науці — видання книг «Ревізії Конотопської сотні 30—40-х рр. XVIII ст.» та «Місто Конотоп у матеріалах Генерального опису Лівобережної України 1765—1769 років» — приїхали гості з Конотопа.

Львівщина традиційно вважається тією територією України, де і народжувався, і вкорінювався особливий колорит національного характеру. А ще Галичина вважається коліскою козацтва.

Учасниками заходу стали Марія Магунь, директорка Львівського меморіального музею М. Грушевського; Аліна Іващенко, заступниця голови правління БФ «Спадок Гетьманщини» (м. Конотоп); Тетяна Радько, волонтерка, викладачка КФК Сумського державного університету (м. Конотоп); дослідниця Гетьманщини Зоя Шалівська (м. Конотоп); Ростислав Мартинюк, історик і тележурналіст (м. Київ); Микола Посівнич, професор Львівського державного університету; Андрій Міщенко, політичний експерт (м. Львів); Рома Патик, удова заслуженого художника України Володимира Патики (м. Львів), та інші.

Тож захід був цікавим і спонукав до змістовної дискусії та ще глибшого пізнання однієї з основоположних сторінок української історії — Гетьманщини.

У нинішній, найжорстокішій після Другої світової, війни одним з основних її чинників стала цілеспрямована кількасотрічна історична кремлівська брехня щодо нашої меншовартості та внутрішній потужний протест українців проти денацифікації.

Тільки незаперечні докази, здобуті досвідом і дослідом, є основою вчення. І хоч би як його намагались спростувати вороги, вчення стає наукою, котра відкриває світу очі.

Вагомим внеском до історичного наукового фундаменту України можна впевнено віднести науково-дослідний проєкт «Спадок Гетьманщини. Конотопщина козацька».

«УМ» уже писала про вихід перших книг у рамках цього проєкту: «Ревізії Конотопської сотні 30—40-х рр. XVIII ст.» та «Місто Конотоп у матеріалах Генерального опису Лівобережної України 1765—1769 років». Автором ідеї та натхненником проєкту є конотопець, голова БФ «Спадок Гетьманщини» Євген Сур.

Нагадаємо, згадані наукові праці містять тексти унікальних пам'яток — ревізій Конотопської сотні.

І, як виявилось, коріння нащадків славних конотопських козаків переплітається і з козацьким родоводом Галичини.

Якісний дослідницький детектив

Генеральний опис Лівобережної України — це одне з базових джерел, знайомство з яким не залишає сумнівів, що козаки були саме нобілітетом (хранителями політичних традицій аристократичної республіки): мали власність, зокрема маєтки, які передавали у спадок; користувалися статусними привілеями та відстоювали їх.

Презентоване видання містить близько 500 документів з Генерального опису, що стосуються козацької старшини та духовенства Конотопа, а також короткі довідки про найвпливовіші роди конотопської шляхти та духовенства. Передмову написав упорядник видання, чернігівський історик Олександр Тригуб.

Тож про новий етап дослідження українського козацтва, про козацький Конотоп та зв'язок із козацькою Галичиною, що, без сумніву, є однією з яскравих сторінок Козаччини України, й вели мову учасники зустрічі у львівських стінах історичної пам'ятки, де витає дух Михайла Грушевського.

У розповідях гості Львова донесли образ рідного козацького сотенного міста Конотоп як одного з потужних духовно-героїчних осередків Ніжинського полку.

Про діяльність благодійного фонду «Спадок Гетьманщини» розповіла заступниця голови Аліна Іващенко. Зокрема, вона зупинилася на його найбільш вагомих проєктах. Це — будівництво двох шкіл у районі Загребелля, зведення Собору Різдва, спорудження Пантеону пам'яті на честь загиблих героїв сучасної російсько-української війни.

Також в арсеналі роботи Фонду є видання унікальної «Конотопської абетки».

«Уже три роки на початку навчального року кожен першачок отримує в подарунок цю книжку, — розповіла Аліна Іващенко. — До речі, вірші у «Конотопській абетці» написані Людмилою Горовою, авторкою слів відомої пісні «Враже».

А що дізнались львів'яни про науковий проєкт «Спадок Гетьманщини. Конотопщина козацька» та його книги?

Друге видання «Місто Конотоп у матеріалах Генерального опису Лівобереж-

ної України 1765—1769 років» базується на даних першого перепису населення Гетьманщини, що був проведений у 1765—1769 роках управлінням Малоросії (як тоді зверхньо московська називала Україну) Петром Рум'янцевим.

«Опис містить дані про 3,5 тисячі населених пунктів та списки їхніх мешканців і стосується козацької старшини та духовенства Конотопа. Чимало конотопців можуть знайти тут свої прізвища, своїх сусідів, друзів, кумів, — розповіла Аліна Іващенко. — Надзвичайно цікаво, коли ти дізнаєшся, ким був твій прапрапрадід, і це читання затягує, як якісний детектив».

Про новий етап дослідження українського козацтва, про козацький Конотоп та зв'язок із козацькою Галичиною, що, без сумніву, є однією з яскравих сторінок Козаччини України, вели мову учасники зустрічі «Гетьманщина. Україна. Історія» у львівських стінах історичної пам'ятки, де витає дух Михайла Грушевського.

Ода львівського художника Конотопській битві

До речі, першу книгу — «Ревізії Конотопської сотні 30—40-х рр. XVIII ст.» — презентували 20 березня 2023 року, її включили до списку «Лідерів літа» книжкового ярмарку KyivBookFest. Це видання презентувала у Львові в жовтні минулого року дослідниця Гетьманщини, членкиня Національної спілки журналістів України Зоя Шалівська. Вона провела тут низку зустрічей: у міській медіатеці, зі старшокласниками ліцею ім. Василя Симоненка, у Державному меморіальному музеї Михайла Грушевського, де саме тоді проходили уроки чистоти з нагоди дня його народження. Слухачі дізнались про багатогранну діяльність фонду «Спадок Гетьманщини», спрямовану на духовний розвиток краю.

На нещодавньому ж заході у Львові пані Зоя розповідала про зв'язку козаків, які отримали блискучу перемогу над військом магната Доморацького 1652 року та розгромили полчища московитів у знаменитій Конотопській битві 1659 року.

Викладачка КФК Сумського державного університету Тетяна Радько, дослідниця Гетьманщини Зоя Шалівська, заступниця голови Фонду Аліна Іващенко. Вступне слово директорки Львівського музею Марії Магунь.

Цікаво, що саме Конотопській битві присвятив свою останню роботу — в дев'яносторічному віці — відомий львівський художник Володимир Патик.

«Чомусь йому (Володимиру Патику. — Ред.) захотілось намалювати Конотопську битву, — згадує удова художника Рома Патик. — То вже не було таке вогнище, яким він горів у 60-х, 70-х, 90-х роках, то вже тліла ватра, але тим останнім полум'ям він хотів «заспівати» саме Конотопську битву». Цю картину Володимира Патики львів'яни подарували благодійному фонду «Спадок Гетьманщини» — Конотопу.

Нагадаємо, Конотопська битва 1659 року, між військами гетьмана Івана Виговського та Кримського ханату з одного боку і московським військом — з іншого, точилась біля міста Конотоп. Це вважається одним із ключових епізодів російсько-української війни 1658—1659 років та вирішальною битвою в першій московсько-українській війні, де колишні союзники і військові партнери — Гетьманат і Московська держава — уперше стали ворогами.

УРСР, — вважає історик та телеведучий Ростислав Мартинюк. — І презентована сьогодні книга просто волає, аби ми відновили повноту української влади над територіями».

Таку проєкцію — мапу саме українського переоблаштування та адміністрування територій нашої держави, виконану картографом Андрієм Лозою, — львівські музейники отримали у подарунок від Ростислава Мартинюка.

Директорка Львівського меморіального музею імені Михайла Грушевського Марія Магунь з боєм у серці зазначила, що нині дуже багато воїнів повертаються додому на щиті. «Але як не буде тої оборони, то не буде нас, не буде Української держави», — зазначила Марія Магунь.

Загалом учасники цікавого дискурсу сходяться в позиції, котру свого часу висловив «УМ» упорядник книги, кандидат історичних наук Олександр Тригуб. «Дослідження генеалогічного дерева сьогоднішніх нащадків славних козацьких родів — це фундамент, що дає краще розуміння себе й впевненість у власній унікальності. Завдяки цим дослідженням ще чіткіше прослідковуються історичні паралелі наших попередніх героїчних битв за незалежність від московитів із сьогоднішньою жорстокою війною. Я б відзначив такі ж самі звірства і знущання. Також одним із головних висновків роботи над цією книгою можна вважати те, що сьогодні на українських істориків лягає величезна відповідальність: потреба занотувати, запам'ятовувати всіх наших сучасних героїв. Бо максимум усього три покоління пам'ятають імена своїх мужніх предків — сподвижників свободи й незалежності», — переконаний Олександр Тригуб.

Козацький Конотоп, без сумніву, — одна з яскравих сторінок героїчної України. На теренах Східної Європи Конотопська козацька республіка проіснувала 150 років.

Загалом Гетьманщина, козацька держава, за культурним розвитком стояла на одному рівні з найбільш розвиненими європейськими країнами. А козаки як військова шляхетська верства отримували освіту й у вітчизняній Києво-Могилянській академії, і за кордоном.

Саме з аналізу презентованих видань видно, що політика московської влади була спрямована на економічне та духовне нищення краю, а російська церква активно та послідовно зросійщувала українське населення.

Тож сьогоднішній антимосковський опір черпає свою силу з потужного джерела козацького духу. Переможного джерела. ■

Очистити від радянщини адміністративний устрій

Також на зібранні у Львові зав'язалась цікава дискусія щодо необхідності повернення до козацького адміністративного устрою.

«Нам треба повернути або створити, чи перестворити, український «дизайн» наших територій. Ми не можемо жити в двадцяти областях, що були створені

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Ірина Храмова: «Підтримка гостро необхідна не лише місцевим та регіональним, а й національним виданням»

Які труднощі доводиться долати друкованій пресі в умовах повномасштабної війни

Інф. «УМ»

У рамках проєкту «Сприяння медіаформам та розвитку регіональної журналістики» Тернопільський пресклуб співпрацює в основному з локальними редакціями. Однак у наших недавніх тренінгах узяла участь і представниця всеукраїнського видання — заступниця головного редактора газети «Україна молода» Ірина Храмова. Сьогодні вона розповідає про те, як виживає під час війни редакція, та ділиться своїми думками щодо вирішення проблем української преси.

— Ситуація зараз дуже складна. Адаже видавці йдуть не лише на зарплату колективу (в найважчий час вона у нас становила якусь мізерну частину від мінімальної). Потрібно закуповувати папір, який на початку війни взагалі невідомо було, звідки брати, бо склади з папером були зруйновані. Через активні бойові дії на території Київщини та постійні обстріли столиці видавництва «Преса України», де ми друкуємося, на певний час зупинило свою діяльність. У редакції теж залишилось дуже мало людей, бо хтось виїхав з дітьми за кордон, хтось — в інші регіони України. Тож газета вимушено припинила вихід, і аж на початку травня 2022-го ми його відновили (газета виходить двоколірним тижневиком на 16 сторінках). Відновили тому, що наші читачі почали турбуватися, куди ми поділися. Причому передусім читачі з деокупованих територій Сумської, Чернігівської та частково Київської областей. Вони дзвонили і казали, що в них зруйновані вишки, немає інтернету, немає телебачення, і досягає тільки москальський сигнал, але цього лайна дивитися і слухати вони не хочуть, тому просять дати газету. Тож було ухвалено рішення про відновлення виходу «Україна молода».

Ми звернулися по допомогу до Спільки журналістів, адже грошей фактично не було ні на що. Реклами немає, паперу залишився мізер, людям платити нічим. До слова, частина наших працівників дуже потерпіла через повномасштабне вторгнення. Так, приміром, Іван Леонов, який керує нашим сайтом, сам з Ірпеня, вони з сім'єю виїхали звідти останнім «зеленим» коридором, а їхнє житло росіяни зруйнували. Було зруйноване і житло власкора по Харківській області Лариси Салімонович, яка проживала на Північній Салтівці, а через місяць щоденних атак на Харків змушена була переїхати до брата у Вінницю. Обом нашим працівникам НСЖУ надала матеріальну допомогу. Загалом же для «Україна молода» керівники НСЖУ Сергій Томіленко та Ліна Куц допомогли знайти грант, що було не так просто, бо грантодавці орієнтовані в основному на локальні засоби масової інформації, а ми ж — національне видання. Цей грант, що стосувався розвитку медіа, і допоміг нам протриматися у 2022-му. А в 2023-му, здобувши певний досвід, ми вже самостійно подавалися на гранти і отримали їх, тож існували завдяки міжнародній допомозі.

Складні об'єктивні обставини позначилися на тиражі «Україна молода». Але зараз ми поступово відновлюємося і, втративши через війну майже третину накладу, потроху його додаємо. Видання вдалося зберегти передусім завдяки стійкості колективу редакції. Люди самовіддано видавали газету, незважаючи на постійні тривоги, обстріли Києва, блякау-

Ірина Храмова: «Всі українські газети працюють на одну мету — донесення до споживача правдивої, об'єктивної, невикривленої інформації».

ти та інші труднощі. А також — завдяки підтримці міжнародних партнерів, про яку я вже говорила і яка забезпечила фінансову стійкість видання та дозволила реалізувати кілька суспільно важливих проєктів, зокрема і з поширення медіаграмотності серед учнівської молоді.

В цьому році ми підготували нові грантові заявки — із захисту прав ветеранів війни, створення «Галереї героїв» та ще один проєкт із медіаграмотності — «Стоп, фейк» — і зараз чекаємо на результати. В «УМ», звісно, є сайт, який також за можливості розвиваємо і на якому щодня з'являється до 20 новин. Маємо і сторінки у соцмережах. Але газета залишається в пріоритеті. Для продовження її випуску редакція дуже потребує як фінансової, так і організаційної та освітньої підтримки. Тому високо цінуємо і допомогу Тернопільського пресклубу, який надав можливість пройти ефективні тренінги з фандрейзингу, роботи медіа у соцмережах та створення якісного відеоконтенту. Завдяки отриманим знанням уже найближчим часом плануємо дещо вдосконалити у редакційному процесі. Зокрема, провести оновлення сайту і залучити до роботи SMM-спеціаліста. А також — створити базу грантових проєктів. Це, безумовно, посприє нашій стійкості на ринку друкованих медіа України.

До речі, на цьому ринку в нас національних газет, по суті, не залишилося. Винятково на сайті і в соцмережі перейшли вже майже всі національні видання — «Дзеркало тижня», «День», «Факти», «Київські відомості», «Сьогодні», і навіть друковані органи влади — «Урядовий кур'єр» та «Голос України», замість яких у папері залишилися лише бюлетені з документами Кабміну і Верховної Ради. Крім «Україна молода», друком виходять ще «Сільські вісті», але це не суспільно-політична газета, а, швидше, галузеве видання з відповідною специфікою.

Є ще кілька газет, які зареєстровані як національні, але за суттю є регіонально орієнтованими виданнями. З тих же, хто має історію як національна газета, залишилися фактично ми одні... З іншого боку, я не знаю жодної країни у Європі чи Північній Америці (так само і в Японії, Кореї, Китаї), де б не було національних дру-

кати! Є дуже багато людей, яким це цікаво і потрібно, тож ми повинні надавати їм такий продукт, особливо під час війни. І державні програми підтримки повинні бути!

Сьогодні мільйони виділяються з бюджету не тільки на «Єдині новини», а й на такі, приміром, російськомовні канали з невивченою аудиторією, як «Дім» та Freedom, підтримуються на державному рівні і багато сумнівних каналів у телеграмі. Тож якби навіть якийсь відсоток з мільйонних асигнувань на електронні медіа та телебачення дали на друковану пресу, то з цього був би толк. Адже газети покривають і ті території, куди не досягає сигнал, де зруйновані вишки, а людям гостро потрібна правдива актуальна інформація. Тим часом давно недружня до української преси Укрпошта зробила черговий крок на шкоду друкованим медіа — вони закрили ДП «Преса», яке впродовж багатьох останніх років займалося якраз передплатою і розповсюдженням газет. Із дзвінків у редакцію дізнаємося, що цією справою тепер займатимуться люди без належної компетенції, що ще більше ускладнить ситуацію.

Та повернуся до того, що підтримка сьогодні гостро необхідна не лише місцевим і регіональним, а й національним медіа. І зараз взагалі не варто виокремлювати національну, регіональну чи місцеву пресу. Бо всі українські газети працюють на одну мету — донесення до споживача правдивої, об'єктивної, невикривленої інформації. До того споживача, який не користується чи мало користується іншими джерелами інформації. Чи через матеріальні проблеми і відсутність смартфонів, чи через відсутність інтернету в сільській місцевості, чи через розбомблені об'єкти відповідної інфраструктури і таке інше. ■

Матеріал було надруковано на сайті pressclub.te.ua.

ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Найближчим часом можна передплатити «Україну молоду» на березень

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 лютого і в отримуватимете газету з 1 березня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «Україна молода» на 2023 рік:

на місяць — 77 грн.,

на два місяці — 154 грн.,

дл кінця півріччя — 308 грн.,

до кінця року — 770 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

■ ЕКСКЛЮЗИВ

Євген Марчук: росіяни нападуть

3 пресконференції прем'єр-міністра України у 1995 році

■ ДОСЬЄ «УМ»

На високу посаду прем'єр-міністра України Євген Кирилович Марчук був призначений у червні 1995 року. У червні того ж року мій однокласник по факультету журналістики КДУ ім. Шевченка і водночас колега по спільній роботі в редакції республіканської молодіжної газети Євген Красновський був призначений редактором газети Державної податкової адміністрації України — «Податковий консультант». У червні того ж таки 1995 року Женя буквально накинувся на мене:

— Слухай, старий, завтра з нагоди вступу на посаду свою першу пресконференцію дає новий прем'єр-міністр Євген Марчук. Вручаю тобі запрошення, доручаю зробити розгорнутий репортаж про його зустріч із пресою...

Подібні пресконференції бувають не так уже й часто, прем'єр-міністри не поспішають їх давати, та й потрапити туди вдається не кожному. І вже наступного ранку я переступив поріг клубу Кабінету Міністрів України. Прийшов рано, на сплячку стільців, що переді мною, побачив листівки з короткою біографією нового прем'єра.

«Євген Кирилович Марчук народився 28 січня 1941 року в селі Долинівка Гайворонського району Кіровоградської області.

Після закінчення Кіровоградського педагогічного інституту у 1963 році працював у Комітеті Державної безпеки України.

Кандидат юридичних наук, тема дисертації — «Кримінологічна й карно-правова характеристика злочинних угруповань».

У 1990—1991 роках — державний міністр України з питань оборони, державної безпеки і надзвичайних ситуацій, з листопада 1991 по 1994 рік — перший голова Служби безпеки України, генерал армії України.

З 1994 по 1995 рік — віцепрем'єр-міністр, перший віцепрем'єр міністра.

З червня 1995 року — прем'єр-міністр України».

Не змусивши чекати на себе, він вийшов — підтягнутий вродливий чоловік у бездоганному блакитному костюмі, без усякого супроводу. Чемно привітавшись, звернувся до присутніх із короткою вступною промовою:

— Після проголошення Незалежності України почався демонтаж віджитих тоталітарних структур та пошуки шляхів переходу до ринкової економіки, які тривають донині. Основними чинниками цього процесу є роздержавлення, певною мірою, наявного економічного потенціалу, проведення приватизації, забезпечення рівноправних умов для всіх форм власності.

Необхідна структурна перебудова промисловості: подолання її орієнтації на важку індустрію, ліквідація витратного характеру виробництва, орієнтація економіки на задоволення соціальних потреб.

Це, якщо коротко, саме те, над чим працюватиме очолюваний мною уряд.

Тепер ви можете поставити свої запитання...

Анатолій СИГАЛОВ

Про наболіле

■ Нещодавно Україна, спираючись на розлізчасті гарантії ядерних держав, відмовилася від власної ядерної зброї. Що думаєте ви з цього приводу?

— Наслідки того, що Україна «суверенно і добровільно», як було сказано у підписаному документі, відмовилася від ядерної зброї, не забарилися: якщо наш ядерний потенціал відлякував зазіхачів, то нині становить змінюється, бо ми стали ослабленою країною, перед якою без особливого ризику можна ставити будь-які вимоги — аж до територіальних. Румунія вже висувала подібні вимоги, причому неодноразово. Польща та Угорщина на офіційному рівні такі вимоги не висувають, але на побутовому голоси про повернення земель лунають у цих країнах дедалі частіше й гучніше.

Уже й росія натякає про свої права на острів Тузла, який розташований в акваторії Кримського півострова, а Туреччина зазіхає на частину Криму, доводячи «кровні зв'язки» з Кримським ханством і з усією династією Гіреїв — про це досить відверто заявляє глава Туреччини Сулейман Демірель.

Звідси висновок: відмова від стратегічної ядерної зброї і в подальшому не гарантуватиме нам цілісність і неподільність.

■ Ви згадали росію з її претензіями на Тузлу... А як прокоментували б ви той факт, що в суверенній Українській державі росія

тримає свій військово-морський флот, в результаті український Севастополь перетворився на «городок руських моряків», як співають вони у своїй пісні...

— Хоч як це дивно виглядає, але тут росія спирається на постанову Верховної Ради України від 24 серпня 1991 року «Про військові формування в Україні», ігноруючи словосполучення «тимчасове перебування».

Працюючи головою Служби безпеки України, я прямо запитав міністра оборони російської федерації: на якій підставі в українських територіальних водах перебуває російський Чорноморський флот? Він відповів: «Чорноморський флот ми успадкували від СРСР».

Але ж і Україна як одна з найбільших республік також входила до складу СРСР, однак у нас вислизає розуму не претендувати на свою частку Балтійського або Тихоокеанського флоту. Я навіть навіть витяг із Морського статуту ООН, де сказано, що кораблі, хоч військові, хоч цивільні, належать тій державі, у чиїх портах вони приписані.

У відповідь — мовчання, бо росіяни не мають аргументів.

Тепер про Тузлу. Знаючи агресивний загарбницький характер росії, може стверджувати: Тузла — то лише початок, їхня головна мета — окупувати Крим, тим паче, що має місце потворне явище — в українському Севастополі розташований російський Чорноморський флот. Отже, піс-

ля Тузли нападуть на Крим.

■ Виходячи з реалій, що склалися довкола України, нині надзвичайно популярною стала теорія зовнішньої агресії — економічної, культурної, ідеологічної і, не дай Боже, військової. Теоретика і практики зовнішньої агресії пояснюють нею всі наші негаразди. Ви також прихильник цієї теорії? Поясніть, що за цим стоїть.

— Спочатку Захід здійснив успішну зовнішню операцію — економічну, ідеологічну, культурну, розваливши СРСР. Тепер випробовують Україну, щоправда, економічними методами. Для прикладу: Туреччина й Китай заповнили наші ринки дешевими товарами легкої промисловості, потім підключилися Польща, яка, навпаки, на нашому внутрішньому ринку активно скуповує вироби харчової промисловості. Зі сходу могутню сировинну агресію здійснює росія, вимагаючи розрахуватися за поставлені нафту та газ і таким чином встановити свій контроль над ключовими об'єктами енергопостачання України. Кількість «ворогів», даруйте на слові, дедалі зростатиме, і кінця цьому процесу не видно.

Хочу наголосити: теорія зовнішньої агресії передбачає виживання тільки могутніх держав і не залишає ані найменшого шансу тим, хто відстав на тих смертельних перегонах.

Але ми маємо приклади інших країн, які швидко подолали складні перехідні періоди зі значно меншими втратами, ніж Україна, і сьогодні їхні громадяни пишпаються економічною могутністю своїх держав і живуть гідно. Причому це стосується і таких потужних держав, як Китай, і таких крихітних, як Монако. З азійських країн не можуть не дивувати Японія й Південна Корея, для яких не мали значення ані попередня історія, ані нестача сировинних ресурсів, які в обох країнах практично відсутні. І вже у наш час досягли розквіту й такі «азійські тигри», як Тайвань, Гонконг, Сінгапур.

■ Хто зі світових лідерів вам подобається найбільше і чому?

— Світова практика державного управління напружувала великий досвід наведення порядку в досить короткі історичні терміни в країнах, охоплених хаосом. Коли Франклін Рузвельт прийшов до влади у США, там панувала глибока загальнонаціональна криза: знижувався рівень виробництва, зростало безробіття, інвестицій майже не було. В особливо гострий момент, коли була реальна загроза зрватися у прірву громадянської війни, розрухи й хаосу, Рузвельт посилював координуючу й регулюючу роль держави. Президент сказав, звертаючись до нації: «Не хвилюйтеся, держава приборкає цей некерований хаос». Тут же Рузвельт запроваджує закони, спрямовані на регулювання грошового ринку й покарання за фінансові спекуляції.

І то був лише початок його реформ, та вже це дало можливість у найскрутніші кризові моменти га-

рантувати виплати всім службовцям, які перебували під соціальним захистом держави (в тому числі вчителів і медиків). Так от, усі залежні від державних виплат зарплату отримували без найменших затримок.

А візьміть Шарля де Голля. Він перетворив розчавлену німецькою окупацією Францію на ту сильну державу, якою вона є і тепер. Причому зумів консолідувати все суспільство, зокрема й свою численну опозицію. Будучи в сенті слави та сили, президент Шарль де Голль міг би без проблем розправитись із опозиціонерами. Але він, великий француз і мудра людина, розумів, що в той період усю націю — і опозицію, і владу — треба було залучити до відродження Франції. Маючи колосальний авторитет і широкі повноваження, де Голль не намагався підім'яти або знищити носіїв інших поглядів. Він говорив: «Опозиція — це також французі, а я — президент усіх французів». Хіба то не гідний приклад для України?..

■ Чи не здається вам, що головна причина того, чому громадяни України живуть не так, як у цивілізованому світі, криється не в зовнішньому негативно впливі, а у внутрішньому, ім'я якому — корупція?

— Скажу більше: за рівнем державної корумпованості Україна наближається до світових лідерів у цій сфері. Левова частка мільйонних і мільярдних рахунків у зарубіжних банках належить представникам вищої ланки корумпованої державної бюрократії. Візьмемо енергетику: ще ніколи загроза енергетичній безпеці країни не досягала такої межі. Тільки з початку цього року на підприємствах системи Міненерго викрито близько тисячі злочинів. Основні з них — посадові зловживання, тобто корупція. У тому числі серед найбільш високопоставлених осіб. Втрати вже обчислюються двома мільярдами доларів.

Не державою і не в державних інтересах розробляється більшість сценаріїв у галузі приватизації: через різноманітні комбінації й махінації опинилися під повним контролем офшорних компаній майже 150 суден Чорноморського пароплавання, їхня орієнтовна ринкова вартість — 560 мільйонів доларів.

А візьміть тютюновий ринок, який майже весь перебуває в тіні. Тут контрабанда господарює як мінімум на третині нашого тютюнового ринку, це означає, що до бюджету не надійде десь 350 мільйонів нашої нової валюти — гривні. Ця сума рівнозначна 27 відсоткам заборгованості з виплати пенсій.

Наживаються корупційні структури і на вексельному обігу, тут так звані «посередники» стрижуть свої відсотки: у вугільній промисловості — від 5 до 30, в енергетиці — від 10 до 20 відсотків.

Практично не виходить з тіні фондовий ринок: 90 відсотків операцій тут здійснюються невідомо де і невідомо ким. У підсум-

ку серйозні фінансові структури, яких ми хотіли б залучити до вкладання капіталу в українську економіку, такого ринку бояться і на нього не прийдуть.

Принагідно наголошую: мій уряд, я особисто корупції у будь-якому її прояві оголошуємо безпопадну війну.

■ У радянській Україні були три панівні класи — робітники, селяни, інтелігенція, у незалежній Україні до них додався ще й клас олігархів. Охарактеризуйте це явище.

— Справді, це нове для нас явище, тож коротко охарактеризую його. Сутність його — у зрощуванні влади і великого капіталу з метою примноження багатства невеликої, але згуртованої групи осіб, не підконтрольних суспільству. Найвищий різновид цього явища — це політичний олігарх, тобто особа, яка завдяки власному капіталу та особистим якостям змогла утворити не передбачене законами України об'єднання за участі фінансово-промислових структур, політичних та громадських організацій, засобів масової інформації.

Нерідко політичні олігархи об'єднуються задля реалізації власних тактичних і стратегічних завдань, мета яких — іще більше збагачення.

Олігархічна система призводить до концентрації фінансових потоків держави в руках кількох груп, виведення власних структур з-під оподаткування шляхом надання податкових пільг або створення «вільних економічних зон», приватизації за безцінь державних стратегічних підприємств, які успішно працюють, з обов'язковим контролем за банківською сферою.

Про економіку, реформи, перспективи

■ Ви щойно заступили на високу посаду прем'єр-міністра України. Як охарактеризували б ви економіку України, якою бачите її серед економік інших країн Європи?

— Сучасна Європа в економічному плані розділена на два нерівні чинники: Західна — регіон високих технологій, зростаючої продуктивності праці, пристойного рівня життя, Східна — то регіон з низькими технологіями, анемічною продуктивністю праці, низьким рівнем життя основної маси громадян.

За таких умов місця України на ринках Західної Європи немає, оскільки там не потрібні сильні й економічно розвинені конкуренти, Захід хотів би мати нас лише за постачальників дешевої сировини для своєї промисловості, за великий резервуар майже дармової робочої та інтелектуальної сили. Що ми вже нині і спостерігаємо. Ми їх цікавимо як неосвяжний ринок для збуту товарів, які вже не мають попиту ні в їхніх, ні в інших країнах.

Але вихід є: щоб вийти з нинішнього становища, нам необхідно круто змінити економічну політику. А саме: не пориваючи господарських зв'язків з країнами Заходу і Сходу, основну надію

■ ЕКСКЛЮЗИВ

«Після Тузли на Крим»

Я прийшов у велику політику, щоб захистити скривджених і знедолених, допомогти підвестися з колін кожній людині, кожному підприємству і Україні в цілому.

Євген Марчук

треба все-таки покласти на власні можливості, які у нас задіяні далеко не повністю.

■ Цілком очевидно, що Україна потребує реформ, але відбуваються вони вкрай повільно або й зовсім не відбуваються. Як пояснили в адміністрації президента, терміну в п'ять років замало, щоб отримати позитивні результати від реформ, треба щонайменше десять років. Ви теж так вважаєте?

— Світова практика спростовує подібні твердження, у світі напрацьовано великий досвід реформувань у досить короткі проміжки часу. Так, уже згадуваному мною президенту Рузвельту знадобилося лише три місяці, щоб покінчити з італійською мафією, яка контролювала виготовлення й продаж спиртних напоїв та гральний бізнес, щоб розгромити латиноамериканську мафію, яка наводила Америку на наркотики.

Лише сто днів знадобилося прем'єр-міністру Франції Лїонелю Жоспену, щоб у країні, яка переживала скрутні часи, помітно поліпшився фінансово-економічний стан, збільшилася купівельна спроможність населення, відчутно зросла кількість нових робочих місць. Німецький державний діяч Людвіг Ерхард своїми соціально орієнтованими реформами забезпечив повосенній Німеччині 60 відсотків економічного зростання — усього за півтора року.

І навіть така неєвропейська країна, як Туніс, протягом першого року правління президента Бен Алі із застійної економіки і політичної системи, що розкладалася, перетворилася на динамічне суспільство, яке швидко очистило від корупціонерів, не приватний, а державний сектор вививав тим локомотивом, що витяг із кризи весь економічний ешелон. Сьогодні Туніс — одна з найбільш процвітаючих країн Африки.

Перелік країн, які досить швидко здійснили успішні реформи, можна продовжити, до них належать повосення Німеччина, Австрія, Словенія, Чехія, Хорватія, Словаччина, Польща, Угорщина, країни Балтії.

Вивчаючи їхній досвід, я дійшов висновку: реформи тільки тоді стають ефективними, коли від самого початку спрямовані на підтримку і розвиток власних ресурсів, на підтримку усіх верств населення.

■ Досвід інших, звичайно, дуже повчальний, але нас, українців, цікавить інше: чи має Україна перспективи якщо й не обігнати, то хоча б стати поруч із названими вами країнами?

— Якщо говорити про шанси України щодо її перетворення на сучасну динамічну державу, то

можливості такого розвитку ще зберігаються і не втрачені остаточно. Для початку треба повірити, що радикально поліпшити ситуацію в країні — можливо. При ефективному управлінні виробничий потенціал України, а це обсяги виробництва електроенергії, система транспортних зв'язків, рівень освіти та кваліфікації працюючих, можливості нашої науково-технічної бази, яка створює сучасну техніку на основі високих технологій, — ось ті критерії, які здатні витягнути нас на сучасні параметри.

І ще: громадянська позиція й активність кожного члена суспільства — шлях до порятунку, кожна байдужа або бездіяльна людина збільшує шанси на руйнування. Геть політичну апатію, безнадію, зневіру, роз'єднаність народу, певні верстви якого усе ще перебувають на мінімальному рівні фізичного існування, — усе це треба залишити, бо з таким «багажем» порятунку не буде.

Інтелектуальний потенціал, освіта, інформаційний простір

■ Хочу звернути вашу увагу на очевидний парадокс: 10 відсотків феллахів, які населяють Туніс, не вміють читати, ще більше тих, хто не вміє писати, а країна, як ви зазначили, перебуває серед успішних. Україна ж вкрита густою мережею університетів, інститутів, коледжів, є у нас академіки, доктори наук, професори і просто освічені люди, а країна, вибачте на слові, пасе задніх...

— Інтелектуальний потенціал України і справді величезний. Це беззаперечно, як беззаперечно і те, що дедалі частіше він стає жертвою глобальної комерціалізації України, — про це я говоритиму далі.

Як свідчить світовий досвід, за наявності інтелектуального потенціалу народу, а також патріотизму і дезидатності керівництва країни, економічну кризу можна перебороти досить швидко, сягнувши рівня розвинених країн. Однак у багатьох випадках диплом вищу і навіть науковий ступінь не дають ніяких переваг у зарплатні або працевлаштуванні. Натомість з'явилася потреба у спеціалістах, про яких років п'ять тому ми навіть і не чули: менеджер, банківський посередник, біржовий брокер, Щодо звичайної освіти, то все більше людей в Україні змушені відмовлятися від неї з економічних причин: у нас на 20% скоротилося держзамовлення на прийом студентів у вузи, тобто на безплатній основі; плата за навчання на контрактній основі становить у середньому від 1 тисячі 500 до 3 тисяч доларів на рік. Це призводить до швидкого руйнування системи

вищої освіти, яка склалася, і заміною її на ринково орієнтовану. Щодо середньої освіти, то так зване «реформування» призвело до її розшарування: з'явилася незначна кількість так званих «елітарних» навчальних закладів з високим рівнем навчального процесу, всі ж інші приречені на животіння: учителям там місяцями не виплачують заробітну плату, сьогодні кожен третій страйкар — освітянин.

Щодо проблем вищої школи, то тут Україна стала інтелектуальним інвестором чи не для всіх країн світу. Показовий приклад: один з членів Кабінету Міністрів виїхав до Австрії на лікування. Яким же був подив нашого міністра, коли його лікар заговорив із ним... чистісінькою українською мовою, — то був випускник Львівського медичного інституту.

У сучасному світі інтелектуальний потенціал країни є найціннішим ресурсом, і його експорт — найбільш безглузда дія. Світова практика свідчить, що треба торгувати не вченими — носіями знань і винаходів, а результатами їхньої праці. В економічному плані втрачають інтелектуального капіталу перешукують, щонайменше в чотири рази, всі інвестиції в Україну. Коментари, як кажуть, зайві.

■ Присміяно несподіванкою для мене стало те, що на вашу пресконференцію запрошено представників як провладних ЗМІ, так і опозиційних. Як ставитесь ви до поділу засобів масової інформації на «своїх» і «чужих»?

— Ставлюся вкрай негативно, бо нині перед журналістами питання поставлено абсолютно категорично: або служби владі, або зникай з інформаційного простору. В нас у загальнонаціональному масштабі запроваджена система, коли пропагувати викривлену реальність стало найкоротшим шляхом до кар'єрних вершин, а на журналістів, що мають мужність казати правду, чекають погроми, звільнення з роботи і судові процеси з фантастичними сумами позовів. Позиція розправи зі ЗМІ, що не задовольняють владу, стала у нас сумною реальністю. Генеральна прокуратура навіть не реагує на численні запити, заяви і листи від депутатів, політичних партій, громадських організацій і громадян, у яких висловлюються вимоги захистити ті чи інші засоби масової інформації, окремих журналістів від очевидної політичної розправи, закон «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» ігнорується. Відтак у наступі на свободу слова використовується весь арсенал неправових засобів, а це пряме порушення Конституції України, де сказано: «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань».

Ясніше не скажеш. Якщо зв'язати на те, що країни Заходу надають свободі слова одне з визначальних місць у системі прав і свобод громадян, то маємо переконливі приклади того, що утиском преси і ЗМІ влада гальмує рух до Єдиної Європи.

Про те, чим слід пишатися

■ Минулого року я на власному авто подорожував по Угорщині. Біля Будапешта виїхав на міст через Дунай, який являє собою абсолютну копію мосту імені Патона у Києві. Пам'ятна табличка пояснила, що мостові прольоти виготовлені комбінатом «Дніпроспецсталь», проєкт мосту й зварювальні роботи виконані Інститутом електрозварювання імені Патона...

— Ви торкнулися надзвичайно важливої теми, ім'я якій — зв'язок науки з виробництвом. Цьому напрямку я як прем'єр-міністр надаватиму всіляку підтримку. В мене вже була попередня зустріч із президентом Академії наук України Борисом Євгеновичем Патоном, і ми вирішили піти шляхом створення науково-технічних комплексів, куди увійдуть іститут-конструкторське бюро-дослідний завод. Яскравий приклад такої кооперації — КБ «Антонов»: тут злилися в єдине ціле науковий центр, конструкторське бюро, суперсучасний завод, в результаті з заводського аеродрому регулярно злітають «Руслани», «Антеї», а з «Мрією» сталося «неподобство»: її запросили на Міжнародний авіасалон Ле Бурже під Парижем, та дуже скоро літак повернувся назад — там не знайшлося злітно-посадкової смуги, здатної прийняти гігантський лайнер, що може узяти на борт... шість танків.

А візьміть наш Кібернетичний центр, де господарює академік Віктор Глушков. Там створили електронно-обчислювальну машину, яка виконує будь-які математичні розрахунки, а сьогодні заговорили про штучний інтелект, штучний розум, які більшість суспільства сприймає як фантастику. Коли на Всесвітній виставці у Брюсселі представили машину, з якою можна було... спілкуватися, то це й справді була чиста фантастика. Проте будь-хто з відвідувачів міг поставити машині будь-яке запитання й отримати ґрунтовну відповідь або переклад тексту на будь-яку з існуючих мов.

Порадували нас і вчені з Інституту фізичної хімії імені Писаржевського: тут винайшли й виготовили так званий маспектрометр — диво-прилад, здатний розшукувати поклади нафти. У Кашкадар'їнському басейні (Казахстан) було поставлено експеримент: пробуємо сорок свердловин, узятю сорок проб ґрунту. Маспектрометр відібрав лише вісім з них — як перспективних щодо покладів нафти. У подальшому розробляють тільки ці вісім, і всі вісім викидають нафту! До Києва одразу прилетів міністр геології Казахстану, аби підписати угоду про фінансування всіх робіт коштом свого міністерства...

Отже, незважаючи на всі труднощі, Україна зберегла потужний науковий потенціал. Та чи варто цьому дивуватися, якщо тільки Київський політехнічний інститут

дав світу підкорювача космосу Сергія Корольова, конструктора вертольотів Ігоря Сікорського, фундатора електрозварювання Бориса Патона, з представників інших наукових шкіл вагомо заявили про себе «ракетники» Кондратюк, Янгель, Глушко. А у такій гуманітарній сфері, як медицина, Україну уславили кардіохірург Микола Амосов, отоларинголог Олексій Коломойиченко, які й очолили профільні медичні інститути.

Усі ці досягнення підносять нашу країну до світового рівня, і тут нам є чим пишатися.

Про головну мету

■ У виступі у Верховній Раді з нагоди призначення вас прем'єр-міністром ви сказали: «Я прийшов у велику політику, щоб захистити скривджених і знедолених, допомогти кожній людині, кожному підприємству і Україні в цілому». Що спонукало вас зробити таку заяву?

— Спонукало те, що у нас відбулася поляризація суспільства — на абсолютно злидених і казково багатих, на грабіжників-роботодавців, які не визнають ніяких соціальних норм і правил, та беззахисну робочу силу. Фактично в Україні паралельно існують два світи — відсотків п'ять з тих, хто при владі або близьких до неї, живуть у ситуації «кожному до потреби», а мільйони інших стрімко занурюються в темряву соціальної катастрофи. Чи можна миритися з тим, що зубожіння торкнулося вже десятків мільйонів людей і темпи його стрімко зростають?

Ми проголосили побудову соціально орієнтованої держави, та навряд чи можна назвати ознаками соціальної держави цілеспрямоване й свідоме створення значної приватної власності через надієкримінальний перерозподіл майна і засобів виробництва, коли державна власність працює на збагачення окремих посадових осіб.

Мої батьки жили у радянській Україні сутужно, а їхні односельці уже в незалежній Україні живуть не краще: за останні роки в агропромисловому комплексі скорочено 2 мільйони 80 тисяч робочих місць, тобто 36 відсотків, понад 60 відсотків селян мають доходи нижче 50 гривень на місяць, можливості для легального або навіть тіньового приватного бізнесу на селі дуже обмежені.

Якщо ж узяти промисловість, то тут маємо дві больові точки: безробіття й затримки з виплати заробітної плати. За офіційними даними, загальна кількість зареєстрованих безробітних у країні зросла у 12 разів, заборгованість із виплат зарплат становить 36 мільйонів гривень, якщо ж додати сюди заборгованість із пенсій, інших соціальних виплат, зокрема бюджетникам, загальна сума заборгованості сягне 11 мільярдів гривень.

Як бачите, є до чого докладати розум і зусилля. ■

КОРОТКА ПІСЛЯМОВА

На творчому вечорі поета Вадима Крищенка я почув такий заклик:

Прийдіть, апостоли Добра,
І сядьте у державні крісла...

Мимоволі подумалося: так це ж про Євгена Кириловича Марчука!

Справді, пріоритетом своєї діяльності прем'єр Марчук проголосив Добро, у тому сенсі, як він його розумів, — «захистити скривджених і знедолених, допомогти кожній людині». Тож закономірним слід сприймати і те, що, ставши пізніше депутатом Верховної Ради України, Євген Кирилович очолив парламентський комітет з питань соціальної політики.

«Я прийшов у велику політику...» — сказав він про себе. Коли це сталося, усі зрозуміли: у велику політику прийшла людина чесна, принципова, незалежна, здатна приймати відповідальні рішення. З такою людиною неможливо було «домовитися», схилити на свій бік, змусити виконати те, що, на думку Марчука, не слід виконувати.

Голова Служби безпеки, міністр оборони, секретар Ради національної безпеки і оборони, прем'єр-міністр України... Перебуваючи на високих державних посадах, будучи обізнаний як ніхто інший, Євген Кирилович Марчук передбачав напад рашистів (і не лише на Крим), про що не раз говорив з найвищих трибун. І він не помилювався.

■ ЧАС «Т»

Червона помада спротиву рашизму

Як артрезиденція Театрального інституту імені Збігнева Рашевського у Варшаві допомагає українцям

Валентина ОЛІЙНИК,
спеціально для «УМ» із Польщі

Повномасштабний період російсько-української війни помітно змінив ландшафт взаємодії мистецьких спільнот. Програма артрезиденції Театрального інституту імені Збігнева Рашевського у Варшаві була заснована у 2021-му. Вже у перших числах березня наступного року її в екстремному режимі розширили — залучаючи українців, які шукали прихистку в Польщі, втікаючи від війни. Тривалістю до 6 місяців перебували в артрезиденції у перший рік повномасштабної війни 53 українці. Минулого року термін скоротився максимально до 3 місяців, однак це дало можливість збільшити кількість резидентів — 74 особи.

Спільна мова

Театральний інститут у Варшаві став саме тією інституцією, яка найшвидше відреагувала на повномасштабне вторгнення Росії до України. Її програма була однією з найперших, яка почала діяти в 2022 році в Польщі для представників театрального сектору з України. На той момент конкурсу не було взагалі — хто перший подався, той і проходив. Тобто, якщо людина зверталася і декларувала, що потребує допомоги, польська сторона робила все можливе, щоб вона ту допомогу отримала. Водночас, як прокоментували в інституті, це була програма саме допомоги, не кінцевої проектної діяльності.

«Якщо говорити більш предметно, як у 2022 році, так і в 2023-му ця допомога полягала в тому, що резиденти отримують щомісячну матеріальну допомогу, яка вираховується залежно від кількості календарних днів. Відповідно, якщо в місяці 30 днів, вони отримують 3 тисячі злотих, — розповідає Наталя Красильникова, координаторка програми артрезиденції для українців Театрального інституту імені Збігнева Рашевського. — Крім цього, передбачено допомогу й на оренду місяця проживання. Ця сума, з огляду на регламент, становить тисячу злотих. Проте у деяких випадках ми можемо її трішечки підвищувати, якщо отримуюмо відповідну аргументацію. Звичайно, сума, на жаль, не дає можливості повністю компенсувати орендну вартість, бо оренда житла у Польщі висока, але в будь-якому разі це теж допомога.

Програма цієї підтримки, крім фінансової допомоги, дає можливість вивчати польську мову, отримати індивідуальну консультацію психолога (або кілька), користуватися послугами юристів. Представники театральної спільноти, насамперед актори, є доволі вразливою категорією професійного середовища, наголосила координаторка програми, оскільки їхнім робочим інструментом є мова. Відповідно, вірогідність грати на сцені в іншій країні дуже мала, якщо не знаєш її мови, не здатен опанувати на гідному рівні (без акценту).

Принагідно координатор зауважила, що, за регламентом, узяти участь у програмі можуть представники фактично всіх театральної професій. Водночас, якщо 2022 року участь у програмі була без конкурсу, а лиш після розгляду відповідної заявки, — минулоріч конкуренція стала дуже високою, 3-4 особи на місце.

Програма підтримки

Головним аргументом, на який організатори програми звертали увагу у прописаному пошуковцем зверненні, було те, яким чином погіршилася професійна ситуація для цієї конкретної людини.

— Наприклад, у нас були театральні з Маріуполя та інших міст, станом на зараз складну ситуацію в яких, гадаю, немає потреби коментувати, — розповідає пані Наталя. — Зокрема, два місяці гостювала родина ляхків з Харкова. Вони тут перебували на базі театру ляльок «Гулівер», де і мали змогу реалізувати свій проект — театральну виставу для дітей, яку планують ставити у східній частині України, на деокупованих територіях. Це, вважаю, була дуже хороша їхня ініціатива, і, наскільки знаю, на початку грудня вони вже повернулися в Україну. Крім того, оскільки вони перебували у Польщі з двома дітьми, такий родинний виїзд, на мою особисту думку, був важливим і навіть конче необхідним, щоб просто адаптуватися і певний час пожити та попрацювати без сирен, без усього жаху війни.

Оскільки чинна програма є програмою підтримки і не закладає бюджету на реалізацію проекту, то, наприклад, для драматургів читання їхньої п'єси (з аналізом, наскільки вона добре прописана) можна вважати кінцевим результатом. Водночас якщо на створення вистави була попередня домовленість у приймаючій інституції, то, звісно ж, її вдається і поставити. Проте це поодинокі випадки. Так, нещодавно відбулася прем'єра в «Театрі Заглембе» в Сосновеці Костянтина Васюкова «Море, море тихе». Як зауважила координаторка програми для українців, відіграли цю виставу актори цього театру, а режисером, стенографом, хореографом і композитором були резиденти програми. Також повноцінною виставою стала вистава «Бука» двох українських авторок, Лени Лягушонкової та Катерини Пенькової, у «Польському театрі» у Видгощі.

— «Буку», якщо не помиляюся, мали поставити ще 2019 року в Одесі за участі акторки Жені Доляк, — коментує координаторка. — Однак тоді це, на жаль, так і не сталося, як і в інші роки, бо постійно щось відкладалося... І от лише зараз усе вдалося втілити, вже польською мовою. Грала в ній так само Женя Доляк, але в співпраці з іншою польською акторкою — Дагмарою Мровець. До режисування «Буки» запросили українську режисерку Ольгу Туртню-Прасолову.

«Ми вже долучаємося до створення надзвичайно потужних польсько-українських проектів. Я дуже тішуся з того, що є части-

Юля й Уля — Наталя Уварова і Ева Качмарек — під час перформансу.
Фото надане авторкою.

ною команди проекту і можу допомагати Україні, маленькою частинкою якої є і сама. Дуже хочеться, щоб представники театральної спільноти України мали змогу творити, але водночас щоб пам'ятали: якщо ці можливості надають, ними потрібно максимально скористатися. Бо іноді, як показують реалії, через людський фактор ці можливості частково або повністю втрачаються. І це прикро», — підкреслила насамкінець Наталя Красильникова.

«Чому п'єса про біженців? Це те життя, яке я знаю...»

Була резиденткою програми і написала п'єсу «Все буде добре» (Wszystko będzie dobrze) драматургиня Наталя Уварова. Перформативне читання її твору відбулося зовсім нещодавно у театрі Teatr. Scena 96, співпраця з яким проходить у рамках резиденції Театрального інституту імені Збігнева Рашевського.

«Мені було дуже нелегко. Дуже довго я просто не могла нічого писати через війну... А коли отримала резиденцію, то зраділа, що це може бути мотивацією, стимулом щось створити. Я хотіла отримати досвід роботи у польському театрі й спробувати написати п'єсу двома мовами. Здається, все вийшло», — коментує драматургиня.

Наталя Уварова розповіла, що твір — це знак вдячності до тих, хто допомагав і допомагає. У п'єсі є її особистий досвід і, звісно, багато різних документальних історій та доль, адже перед написанням вона записувала інтерв'ю з українцями, які жили у польських родинах. А також розмовляла з жінками-польками, які прихистили у себе тих, хто утік від війни в Україні.

«Чому п'єса про біженців? Це те життя, яке я знаю, — пояснює Наталя, — бо сама з меншим малолітнім сином пройшла через вимушену втечу з Києва від російського наступу в перші дні повномасштабної війни... Я тут спілкуюсь із нашими дівчатами з різних куточків України, які виїхали з дитьми. Так, часто чую зневажливе ставлення до таких, мовляв, сидять там, а їм у всьому допомагають... Натомість знаю, що переважна біль-

шість таких жінок працюють по 12-15 годин, часом без вихідних, на двох роботах, що вони тут самі з дітьми, й не те що їм допомагають — вони самі з власних заробітків не тільки утримують дітей та орендують житло, а й донатять на ЗСУ, а хто не донатить — плете і передає сітки, робить окопні свічки... Зараз відбувається гостре знецінення жінок, які наразі перебувають з дітьми за кордоном. Мені хотілося показати зовсім іншу сторону, яку в суспільстві чомусь замовчують».

Директор театру Teatr. Scena 96 Дарек Ярославський, характеризуючи п'єсу, сказав, що, хоча твір розповідає про зустріч двох жінок, насправді це дещо, в разі глибше, — зустріч двох світів (польки Улі й українка Юлі), з власними сподіваннями й очікуваннями. «Це п'єса, яка змушує до роздумів, рефлексії, — прокоментував він. — Ці слова, які там звучать: «усе буде добре», — насправді мають на меті зачарувати дійсність. Це слова, якими заспокоюють».

На сцені звучать дві мови — польська та українська, і вони є рівноправними. Дві героїні розмовляють кожна своєю рідною мовою, намагаючись розумітися в буденному житті на спільній житловій площі. Так, на читанні цієї п'єси в Улю втілилася акторка, режисерка перформативного читання Ева Качмарек. А от Юлю Наталя Уварова зіграла сама.

Знаковим образом-символом є у творі червона помада. Зі сцени звучало, що під час Другої світової війни червона помада була ознакою опору фашизму. А наразі — опору рашизму. Крім цього, те, що Уля і Юля підмалювали нею губи, означало, що вони (звісно, йдеться про українку і загалом усіх українок-біженок у світі) зрештою прийняли життя, почавши нарешті жити тут і зараз. Так, чимало біженок, завчасно з'їдаючи себе відчуття провини за якусь дрібну радість життя, давно не помічали, які красиві бувають заграви. Вони не уявляють, скільки затишку може подарувати у їхньому тимчасовому домі звичайна маленька квітка у горщику, яку можна купити собі самій. Також вони забули відчут-

тя, що дає сукня «на вихід» і підстрижене в перукарні волосся... Але це ж — подія. Дівчатка такі дівчатка!

«У моєму телефоні є номери, яким уже не подзвониш, — говорить героїня Юля. — Але я не можу їх видалити. А ми маємо жити далі, працювати й не скигити. Хоч не знаємо ані мови, ані того, що й як тут працює, але ми маємо зібратися, забезпечити дітям звичний режим і якимось розгрібатися. Зокрема, вчити мову тієї країни, що нас прихистила, бо це повага до тих, хто нам допомагає. Пам'ятати, що ми тут гості, й шанувати звичаї та закони. Працювати, щоб допомагати тим, хто в Україні, щоб донатити, забезпечувати себе та дитину, вберегти дитину. Бо хто, як не ми?».

Ева Качмарек, розповідаючи про свої враження від цієї творчої співпраці, зауважила, що п'єса зачіпає найтонкіші, найвразливіші струни, емоції, вона розповідає про жіночий світ і... дуже складний військовий досвід.

«Люди часто не вміють знайти слів, щоб розповісти, що відбувається в них удома, замість них це завдання виконують інформаційні повідомлення, новини тощо. Натомість Наталя знайшла такий спосіб, щоб розповісти про досвід, який є воєнним досвідом, але в цій ситуації жевріє людська надія», — підкреслила Ева Качмарек.

Дарек Ярославський, директор театру Teatr. Scena 96, зауважив, що здебільшого резиденти програми Театрального інституту імені Збігнева Рашевського у своїх спробах намагалися впоратися з атмосферою невизначеності, з атмосферою тимчасовості, загалом з обґрунтуванням рішення виїхати з рідної країни.

«Головним виправданням втечі від бомб, зрозуміло, була турбота про дітей, — наголосив він, — ну і захист власного життя. І водночас твори були практично наскрізь прощиті величезним піклуванням про чоловіків, які залишилися... Через деякий час у темах додалися роздуми та висновки на кшталт: якщо я повернуся, то до якої саме України? А ще це постійне, настирливе запитання: я тут на деякий час чи я тут, щоб залишитися?».

НОМІНАНТ

Нова зірка?

Письменниця, що обіцяє все

Костянтин РОДИК

Євгенія Кузнецова повноформатно дебютувала романом «Спитайте Мієчку» (Л.: Видавництво Старого Лева, 2021). Той літературний старт запам'ятався кількома параметрами. По-перше, сміливістю: вибудувати сюжет у куцях декораціях дитячих споминів — неабияке літературне нахабство. Але ж саме так і відбуваються письменницькі прориви, якщо автор ставить собі на меті не просто розказати історію, а розібратися із самим собою. Кузнецовій вдалося взяти читача у заручники власних рефлексій — завдяки граничній відвертості; це по-друге. А по-третє — авторка продемонструвала несподівані для дебютантки професійні вміння. Наприклад, блискучу сюжетну пам'ять, що тримає на оці усі рушніці цієї сплутаної, як розпушена кофтина, оповіді.

Читання роману «Спитайте Мієчку» зненацька підсувало антитезу: це ж «Будинок, де розбиваються серця» навспак. Тут старий дім відчайдуш-но намагається реанімувати колишню дитячу безпосередність, яка тільки і здатна побачити дорослі стосунки у реальному — екзистенційному, коли хочете, — насквітленні. Звісно, жодні формальні порівняння із п'єсою Бернарда Шоу недоречні, окрім одного спільного нюансу: і там, і тут «суперклеєм» історії виявляється поблажлива авторська іронія.

Не порівнюючи, знов-таки, з класиком, акцентую на спроможності пані Кузнецової тримати читачку увагу за допомогою сміхового інструментарію. Ось характеристики персонажів, після яких майже неможливо відмовитися далі стежити за ними: «Плаття кольору у фасону мішка під картоплю... Середніх літ і розуму... Йому хотілось ще продовжити розмову, але аргументи скінчилися, і він сидів печальний... Малював якісь неясні картини невідомими речовинами».

Так, це словник мелодрами. Жанр, до якого варто ставитися з повагою бодай через те, що він є лідером читачьких переважень — гадаю, на рівні з детективами-трилерами. Фраза «То був рай, тільки трошечки краще... Це щастя. Щастя з десятком якби, але все-таки щастя», — здатна розворушити багатьох. Й мене також, бо тут є все: непевність, зваженість, усвідомлення тимчасовості і неспроможність відмовитися від «тут і зараз». Мелодрама — матриця нашого буття. Решта — драми і трагедії — винятки (як нам хотілося б те сприймати) з правил.

Коли дочитуєш до фрази «Лілічка за вечерею випила три келихи вина, і світ раптом здався їй аж надто зрозумілим», — розумієш, що це і є тригером самого роману. Що насправді було «трьома келихами» — невідомо, але книжка «Спитайте Мієчку», сподіваюся, не загубиться в історії нашої літератури.

Отже, на новинку чекав. І ось: «Драбина» (Л.: Видавництво Старого Лева, 2023). Перше, що впадає в око, — подальша експансія весело-провокативного гумору, що нечасто зблискує в сучасній жіночій прозі. Пригадую, в голові майнуло: Меднікова знову з нами! Для довідки: Марина Меднікова за три роки (2003—2006) опублікувала п'ять романів, які досі стоять окремо в історії української літератури як певна реінкарнація Чорногузових «Аристократа з Вапнярки» та «Претендентів на папаху». Далі пані Меднікова пірнула у прибуткове болото сценаристики...

Євгенія Кузнецова у «Драбині» претендувала на головну саркастичного наратора. Навіть порівняно з Лесем Подерв'янським, із яким, якщо прибрати матюки, у неї багато спільного. Порівняйте самі: «Жалко, що ти

таке маленьке купив, що ніде й картоплю кинути, приходиться поміди садити у фонтані... У нього хворе серце, я тридцять два роки робила в лікарні бухгалтером, я бачу... Молода вже була немолода, і коли її ще більш немолодий наречений у своїй промові казав, що все життя хоче провести із нею, у Толіка в голові зітхнула Григорівна: «Ну, скільки вже там осталося»... Рибина мала два ока на лобі і звірячий оскал, як наче щось середнє між комендантом гуртожитку і вовкодавом... Поліна як варіант була гірша поштарки, яку Толік уявляв роздягнутою у часи особливої скрути... — Толік, це десь коло тебе. Може, ти вступиш у щось? — То душа моя мертва, — сказав Толік. — Та не, якось по-другому воняє, — відповіла Григорівна, обнюхуючи все кругом».

Обидва романи Кузнецової зовні схожі на родинні саги. Але ні, це, радше, нагадує тир, де рухомими мішенями слугують різні, залежно від віку, побутові стереотипи українців. Як слушно завважила Віра Агеєва у відповідному випуску ютуб-канала «Шалені авторки», це «гра з національними стереотипами». Тобто, популярний нині шлях, яким нещодавно тріумфально пройшла Наталя Ворожбит своєю екранізацією «Кайдашевої сім'ї».

Беручи глибше, романи Кузнецової — це розширення порталу, відкритого для сучасної української літератури Валерієм Шевчуком: історії будинку, вулички чи містечкової околиці (ба навіть монастиря) як інкубаторів власного Я, котре народжується через подолання трясовини «здорового глузду». Так, «Драбина» — це історія дорослішання й ініціації, запізнілої ініціації у 40-річному віці.

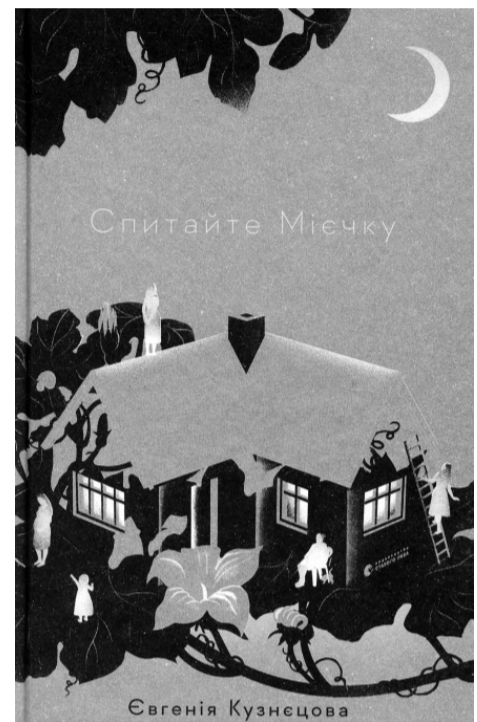
Головний персонаж і наратор Толік — айтівець, який давно емігрував до Іспанії й доробився професійного визнання та відповідних статків: придбав собі будинок на узбережжі. Фактично, він утік від постійно-обтяжливої маминої опіки. Аж ось, навесні 2022-го, минуло його наздоганяє: мама як біженка з окупованого росіянами міста приїздить до нього. І не сама: з давньою подругою Григорівною, з братом, а відтак Толіковим дядьком (інвалідом без ноги у візку), з сестрою Ірусєю та вже її подругою Поліною та плес дві кицьки і собака. Толіка це неабияк напружує: ні, він не ставиться вороже до несподіваних пожилців свого багатокімнатного дому, але працювати йому стає дедалі важче. Спочатку ховався від денного гармидеру в нічні зміни, але згодом «Толік не тільки кинув звичку працювати ночами, а й кинув звичку працювати зовсім». А щоб не чути усіх традиційних докорів на свою адресу (від яких, власне, і втік свого часу до Іспанії), приставляє до балкона своєї кімнати на другому поверсі драбину.

КОРОТКІ СПИСКИ: КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Далі рецензуємо Короткі списки рейтингу-2023 (усі списки — на нашому партнерському сайті «Буквоїд»). Номінантів подано за абеткою — лауреати стануть відомі наприкінці лютого.

Сучасна українська проза/есеїстика

Євгенія КУЗНЕЦОВА. Драбина. — Л.: Видавництво Старого Лева, 280 с. (п)
Марія МАТЮС. Мами. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 288 с. (п)
Тарас ПРОХАСЬКО. Бурчак. — Чернівці: Meridian Czernowitz, 128 с. (п)
Степан ПРОЦЮК. Травам не можна помирати. — К.: Наш Формат, 208 с. (п)
Володимир РАФЄЄНКО. Петрикор — запах землі після дощу. — Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 224 с. (п)
Сергій СИНГАЙВСЬКИЙ. Дорога на Асмару. — К.: Комора, 608 с. (п)
Андрій СОДОМОРА. Пам'ять речей. Роздуми, есеї, образки. — Л.: Піраміда, 144 с. (п)

Назагал Толік поводить себе супертолерантно: без будь-яких застережень бере на себе фінансування великої родини, погоджується на всі хоч які дивні бажання, як-от засадити традиційний для іспанського обійстя фонтан помідорами; хіба що мляво відбивається від спроб змінити його спосіб життя, але згодом таки припиняє бігати, бо мати вважає це шкідливим для його колін. І раптом — вже влітку — вся його родина збирається додому (хоч жодних підстав запідозрити Толіка у «негостинності» немає). Першим не витримує дядько, який у спогадах племінника постає таким собі ковбоєм (хіба що коня йому заміняв «жигуль»): «Толік був готовий до всього, навіть до ядерної війни... але ніколи не думав, що дядько може заплакати». Дядько плакав за втраченим домом і мав твердий намір повернутися. Дуже швидко до нього приєдналася вся родина. Навіть найбільш герметична персонажка Поліна, до якої Толік відчував неусвідомлений потяг.

В епілозі бачимо Толіка, який активно волонтерить — переганяє позашляховики на фронт. Разом з Поліною. Драбину, якою пробирався у власну кімнату, він відкидає не тому, що всі поїхали, а через усвідомлення, що до власної оселі мусить вести винятково парадний шлях. І ми розуміємо символізм назви роману. Драбина — як символ «руського міра», через який українці століттями крадькома пробиралися до власної кімнатки. Та до цього висновку його спонукало не так навіть волонтерство, як попередні сутички з російською масовою свідомістю.

Толіків роботодавець, американець, щойно дізнався про приїзд його емігрантської родини, заходився влаштовувати усілякі публічні заходи на підтримку України. Толік, як завжди, мляво сперечається: «Це як Касабланка, пам'ятаєте? Там усі красиві бухали, поки війна. Але дуже переживали». Та коли дійшло до реального івенту, йому на допомогу приходять Григорівна, яка зустрічає гостей-жертводавців: «Нам не треба

співчувати! Гроші давайте, ми купимо те, що допоможе вам менше нам співчувати!».

Саме з Григорівни починається тема війни в романі: якось вона розповідає свій сон про жабу, яка вислизнула їй із рук. «І до чого, ти думаєш, оце-о? — питає мама. — Думаю, цього тижня Путін не вмере». Толік змушений виправляти помилки у світосприйнятті своїх іспанських колег: «Російська зброя — це страх, високоточність, а отже передбачуваність, — це не страшно. Розумієте? Треба, щоб усім було страшно вийти на вулицю. — Як таке може бути у двадцять першому столітті? — спитала Альба. — Як завжди, несвоєчасне лікування». Оце «невчасне лікування» — головне звинувачення усім нам: за тридцятирічне толерування усього російського, а головне — тамтої мови; за відсутність люстрації та дивні останні президентські вибори. «Я б не хотіла цього знати, але так вже склалося, що знаю», — каже одна персонажка. І з цим — або змиритися, або здолати.

До певної міри дівці «Драбини» долають цей небезболісний рубіж. Одному «хорошому руському» навіть дають під дих на людній вечірці. А Толік пізніше формулює своє розуміння цього феномену: «Тужить за батьківщиною, ненавидячи її і водночас захоплюючись нею так, як мала дитина, який сидить у тюрмі».

Поза тим, що у «Драбині» війна оприявнюється у відголосках на відстані чотирьох тисяч кілометрів від фронту, це не один із численних пасажів «про війну», що для багатьох нинішніх літераторів стало індульгенцією-відмазкою. «Драбина» — повноцінний роман про війну. І то, як на мене, один із найпомітніших з усіх досі знаних.

Принаймні я чекаю нової прози від Євгенії Кузнецової з нетерплячим читачьким тремом. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

ЕКОНОМИМО ЧАС

30 ХВИЛИН — І ГОТОВО!

Смачні страви, що готуються нашвидкуруч

Валерія МУСХАРІНА

Швидкісний ритм сучасного життя не виділяє окремих час для кухні. У більшості випадків часу постійно не вистачає, однак смачно поїсти хочеться завжди.

Насправді всього за 30 хвилин навіть звичайні продукти можна перетворити не тільки на окремі страви, а й на повноцінні обіди й вечері. І не банальні, а часом делікатесні. Усього за двох умов — наявності необхідних продуктів у потрібних кількостях і бажання порадувати своїх близьких.

Деякі корисні та поживні страви потребують фактично всього десять хвилин часу — решта іде на смаження чи запікання.

«Ліниві» сосиски в лаваші: чудовий перекус

Якщо шукаєте, що приготувати на смачний перекус чи сніданок за 10 хвилин, цей рецепт для вас — смачна та швидка альтернатива класичним сосискам у тісті, яку роблять по-різному: обсмажують на пательні, запікають у духовці чи підрум'янюють на грилі. До того ж додають кетчуп та інші соуси.

Тут можна багато експериментувати. Наприклад, замість твердого сиру взяти кисломолочний, додати квашену капусту, моркву по-корейськи, овочевий салат тощо. Вибір сосисок теж за вами: підійдуть як стандартні молочні або з сиром, так і ковбаски по-милівськи. На чотири порції підготуйте:

- * тонкий лаваш — 1 шт.;
- * сосиски — 4 шт.;
- * сир твердий — 200 г;
- * гілочка петрушки — 4 шт.;
- * яйця курячі — 2 шт.;
- * сіль — за смаком;
- * паприка, сушена петрушка — за смаком;
- * олія — 40 мл.

Великий прямокутний лист лаваша ріжемо на 4 однакові смужки. Сир натираємо на грубій тертці. Дрібно нарізаємо петрушку, додаємо її до сиру та перемішуємо.

На одну смужку лаваша кладемо сосиску, поруч викладаємо четверту частинку сиру з петрушкою та щільно згортаємо у рулет. Це ж робимо і з рештою лавашів.

Розігріваємо сковороду з олією. Яйця збиваємо виделкою, трохи солимо. У цю суміш повністю занурюємо трубочки з лаваша.

Розігріваємо пательню й додаємо трішки масла. Викладаємо рулетики швом донизу та обсмажуємо на середньому вогні з усіх боків до золотистої скоринки.

Готові лаваші перекладаємо на паперові серветки, щоб увібрати зайвий жир. Потім — на тарілку та подаємо до столу! Смачного!

Горіхово-фініковий пиріг: те, що треба до чаю

Цей десерт — справжнє джерело смаку й корисних нутрієнтів. Передусім фініки є смачним і поживним перекусом, а також ідеальною начинкою для пирога.

Волоські горіхи містять чимало ко-

Смачна курка з овочами в сосновому соусі

Стір-фрай — традиційний для азійської кухні метод швидкого приготування, коли овочі та м'ясо набувають хрумкої скоринки зовні, зберігаючи при цьому всю свою соковитість усередині. Це чудовий варіант, якщо хочеться чогось смачного та ефективного за короткий час. Така смажена курятина в азійському стилі стір-фрай із міксом овочів та соєвим соусом готується всього 20 хвилин.

Незайвим буде додати у страву: мед — для солодкої нотки, кунжутну олію — для азійського колориту чи курячий бульйон — аби розбавити соус і наділити ароматом. На чотири порції підготуйте:

- * куряче філе — 2 шт.;
- * соус соєвий — 4 ст. л.;
- * мед — 1 ст. ложка;
- * лимонний сік — 1 ст. л.;
- * кунжут білий — 40 г;
- * олія соняшникова — 40 г;
- * часник — 3 зубчики;
- * корень імбиру — 1 см;
- * морква — 1 шт.;
- * велика цибулина — 1 шт.;
- * солодкий перець — 1 шт.

Куряче філе миємо, обсушуємо і нарізаємо кубиками. Додаємо мед, 3 столові ложки соєвого соусу і залишаємо промаринуватися приблизно на 15 хвилин.

За цей час нарізаємо довгим пір'ям цибулю і приблизно такими ж довгими скибочками — моркву і солодкий перець. На сухій пательні злегка обсмажуємо насіння кунжуту.

Олію добре розігріваємо. Подрібнюємо часник, натираємо на тертці імбир і прогріваємо в олії. Невеликими порціями швидко обсмажуємо шматочки курки до рум'яної скоринки.

Після м'яса викладаємо на пательню овочі і також обсмажуємо. Повертаємо на пательню м'ясо, вливаємо ще приблизно 2 столові ложки соєвого соусу і також прогріваємо все разом приблизно хвилину. Знімаємо з вогню й подаємо. Смачного!

рисних жирів, антиоксидантів та інших важливих речовин для стабільного функціонування серця та й усього організму. До того ж поєднання їх із горіхами, курагою, натуральною корицею та медом додасть такому пирогу неймовірної текстурі і смаку. На 6 порцій підготуйте інгредієнти.

- Для тіста:
- * борошно пшеничне — 250 г;
 - * манна крупа — 250 г;
 - * розпушувач — 12 г;
 - * цукор — 80 г;
 - * масло вершкове 73% — 125 г;
 - * цукрова пудра — 20 г.

- Для начинки:
- * волоські горіхи — 100 г;
 - * фініки — 250 г;
 - * курага — 100 г;

Омлет у духовці для великої компанії

Яйця — найпопулярніший інгредієнт смачних сніданків майже в усьому світі та головний продукт відомої яєчної шакшуки, фрітати й, звичайно, омлетів.

За класичним рецептом омлет готують, не збиваючи яйця, а лише перемішуючи жовтки з білками, приправляють сіллю і смажать на олії. Часто його підсмажують лише з одного боку, а потім згортають трубочкою, додаючи в середину сир, овочі або бекон.

Цей великий омлет стане ідеальним рецептом для сніданку, якщо у вас велика сім'я. В нього можна покласти додаткові інгредієнти: нарізану ковбасу, сосиски, броколі, сир чи заморожені овочі.

Завдяки запіканню вийде смачна і повітряна страва, яка точно приємно здивує вашу родину. На 6 порцій підготуйте:

- * яйця курячі — 10 шт.;
- * молоко 2,5% — 500 г;
- * сіль — 4 г;
- * масло вершкове 73% — 30 г.

Спочатку промиваємо курячі яйця. Щоб правильно розрахувати кількість яєць і молока, варто дотримуватися такої схеми: одне куряче яйце на 50 мл молока.

Дістаємо велику миску або навіть каструлю. Розбиваємо туди помиті курячі яйця, вливаємо молоко. За допомогою вінчика перемішуємо інгредієнти до стану однорідної маси, додаємо сіль і знову перемішуємо.

Перед тим як розлити суміш у форми, вмикаємо духовку і даємо їй прогрітися до 200°C.

Готуємо формочки або велику форму. Форми (чи одну форму) змащуємо вершковим маслом. Вони мають бути заповнені яєчно-молочною сумішшю не менш ніж на 2/3 висоти, щоб омлет вийшов пишним, красивим і високим.

У розігріту духовку ставимо формочки з майбутнім омлетом і запікаємо 25-30 хвилин.

- * мед — 20 г;
- * кориця — 5 г.

Фініки та курагу заливаємо кип'ятком на 10-15 хвилин. Потім зливаємо воду, обсушуємо сухофрукти і дрібно нарізаємо їх. Горіхи подрібнюємо, змішуємо з курагою та фініками. Додаємо мед, корицю і перемішуємо.

У мисці з'єднаємо борошно, манну крупу, розпушувач і цукор. Додаємо м'яке вершкове масло і, розминаючи виделкою, робимо крихту.

Форму застилаємо пергаментом і змащуємо маслом. Викладаємо у форму половину крихти, на неї рівномірно розкладаємо начинку і посипаємо рештою крихти. Випікаємо пиріг у розігрітій до 180°C духовці 40 хвилин. Посипаємо цукровою пудрою і прикрашаємо сухофруктами.

Ліниві пиріжки з вишнею

Знайшли вдома лаваш і заморожену вишню? Саме те, що треба для таких лінивих пиріжків! Вони нагадують десерт із мережі Макдональдз, але у більш корисному для здоров'я варіанті, адже смаження у фритюрі замінюється випіканням.

Завдяки тісту з лаваша ви збережете хвилини, які зазвичай витрачаєте на приготування тіста. А якщо знайдете в магазині цільнозерновий лаваш, то рецепт стане набагато кориснішим. На 10 порцій підготуйте:

- * вишня заморожена — 400 г;
- * крохмаль — 2 ст. л.;
- * цукор — 80 г;
- * тонкий лаваш — 220 г;
- * цедра апельсина — 1 ст. л.;
- * кориця мелена — 1 ч. л.;
- * цукрова пудра — 20 г;
- * олія соняшникова — 20 г.

Вишню кладемо в каструлю, додаємо крохмаль, цукор і гріємо, помішуючи, на середньому вогні кілька хвилин.

Додаємо апельсинову цедру, корицю і перемішуємо. Варимо 2-3 хвилини. Лаваш нарізаємо на прямокутники, на кожний викладаємо по 1-1,5 столової ложки начинки. Акуратно загортаємо їх конвертиками.

Деко застилаємо пергаментом, на нього викладаємо конвертики швом донизу. Змащуємо їх олією та запікаємо в розігрітій до 190°C духовці 12-13 хвилин.

Даємо готовим пиріжкам вистигнути 5-10 хвилин. Перекладаємо їх на тарілку, посипаємо цукровою пудрою та насолоджуємося яскравим смаком!

Картопляні ньокі, або «галушки»

Цим рецептом поділився шеф-кухар і суддя «МастерШеф» Володимир Ярославський. Він називає ньокі «картопляними галушками» та всіляко підбурює їх приготувати. Ці м'які подушечки з ніжним смаком ідеально смакують із будь-яким соусом: від класичного томатного до ніжного вершкового, а готуються лише 20 хвилин.

За словами шеф-кухара, ньокі залишаються смачними наступного дня, якщо їх підсмажити на сковороді. До того ж їх можна зберігати замороженими. На 4 порції підготуйте:

- * картопля — 600 г;
- * яйця курячі — 1 шт.;
- * борошно — 100 г;
- * сир тертий — 70 г;
- * сіль — 5 г;
- * мускатний горіх мелений — 2 г;
- * свиняча копчена грудинка — 100 г;
- * вершки 20% — 150 мл;
- * цибуля ріпчаста — 1 шт.;
- * часник, зубчики — 3 шт.;
- * олія — 2 ст. л.;
- * сир моцарела — 100 г;
- * приправа «Італійські трави» — 1 ч. л.;
- * червоний перець чилі — 1/4 шт.;
- * петрушка, пучок — 1/2 шт.;
- * сіль — за смаком.

Картоплю попередньо запікаємо, охолоджуємо, а потім натираємо на тертці. Можна використовувати відварену картоплю, але тоді варто звернути увагу на вологість.

Додаємо до картоплі яйце, борошно, сіль, мелений мускатний горіх і тертий сир. Швидко змішуємо тісто. Формуємо овальні вироби, не забуваючи підсипати борошно на стіл. Але якщо подаватимете ньокі з соусом, то краще зробити «борозни» виделкою або дощечкою.

Відварюємо в підсоленій воді, поки не спливають, а потім ще хвилину. Перекладаємо у сковороду, за бажанням із соусом, перемішуємо і смакуємо! ■

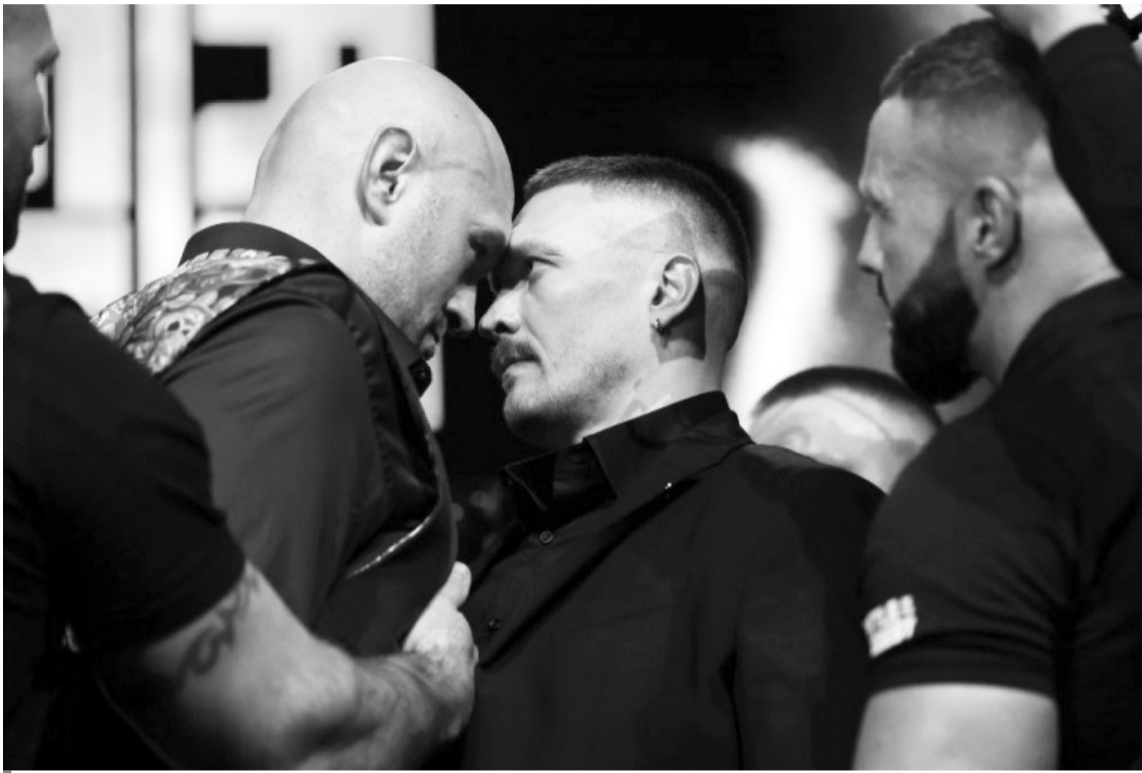
Олександр Усик
український боксер-професіонал**«Я буду готовий щоразу, коли виходитиму в ринг. А в реальність поєдинку з Ф'юрі повірю, коли стоятиму перед ним, а гонг просигналізує про початок бою».**

Григорій ХАТА

■ БОКС

Доведеться зачекати

За два тижні до об'єднавчого бою з Олександром Усиком його візаві повідомив про травму

Принципову дуель Тайсона Ф'юрі та Олександра Усика знову довелося відкласти.

Фото з сайту sportarena.com.

Мабуть, то виглядало б надто легко й просто, якби найважливіший за 25 років поєдинок у світі професіонального боксу пройшов за первинним сценарієм — без зривів і несподіванок. Коли вже всі від-гості готувалися до поїздки в Саудівську Аравію на бій за титул абсолютного чемпіона світу в надважкій вазі між Тайсоном Ф'юрі та Олександром Усиком, а у ЗМІ тривала активна кампанія з розкрутки цього бою, за два тижні до протистояння в Джидді британський боксер оголосив, що отримав розсічення й не зможе 17 лютого вийти в ринг проти свого українського візаві. «Нічого не можу зробити, травма», — повідомив Тайсон.

Менеджер Усика Олександр Красюк каже, що, почувши про відміну довгоочікуваного бою, дату якого узгоджували ледь не два роки, чемпіон WBA, WBO, IBF лише усміхнувся. Щось подібне треба було очікувати від екстравагантного велетня з Великої Британії.

Загалом, у процесі узгодження всіх деталей побачення з Усиком Ф'юрі не раз демонстрував, що з ним неймовірно складно знайти спільну мову. Перш ніж узгодити та підписати офіційний контракт на бій 17 лютого, команда Усика зазнала кількох переговорних невдач. «Ми бачили це раніше багато разів, чому б не побачити це ще раз? Якщо це трапляється один раз — це збіг. Якщо це трапляється двічі — це примушує тебе думати, що, може бути, щось іде не так. Але якщо це трапляється три або більше разів — ти думаєш, що це вже завчена схема поведінки», — заявив Красюк.

Дехто вважає, що, зриваючи в різний спосіб угоди, Тайсон та його команда намагаються уникнути зустрічі з українським боксером. Або ж, що важливо, намагаються вивести з рівноваги та позбавити козирів свого ам-

бітного опонента.

Однак, як кажуть у таборі Усика, немає доказів, що він робить це навмисно. «У публіки є дві різні думки. Перша думка — це було зроблено випадково. Це був дуже поганий збіг обставин. Отримати розсічення в останньому спарингу — це абсолютне непрофесійно. Якщо це реально розсічення й це сталося в спарингу — це говорить про певні погані речі, про команду, яка працює з Тайсоном. А якщо це було зроб-

лено спеціально — це ще гірше. Так що обидва випадки ненормальні. Але я не можу його звинуватити в тому, що він зробив це навмисно. Звичайно, ні», — наголосив Красюк.

Водночас Ф'юрі каже, що в житті трапляються неприємні моменти. І від цього не можна застрахуватися. Однак він попереджає, що через три місяці він відновиться й буде готовий відправити українця в нокаут. «Усик каже, що я хочу йти на

пенсію. У жодному разі. Я тебе нокаутую. 18 травня, нова дата, пряма трансляція й ексклюзивно з Саудівської Аравії», — звернувся до українського боксера Ф'юрі.

Але, можливо, не все так радісно й оптимістично у таборі Ф'юрі. Ексчемпіон світу британець Джонні Нельсон ділиться інсайдерською інформацією про те, що підготовка Ф'юрі до бою з Усиком проходила тяжко. І в одному зі спарингів він пот-

рапив у нокаут. «Ви знаєте, що я завжди ставив на Ф'юрі. Але, судячи з того, що я чув... Знаєте... Я до останнього сподіватимуся на те, що це сам Ф'юрі розпускає такі чутки, тому що хочу, щоб переміг саме він», — зауважив Нельсон.

Фантастичну форму та 100% готовність Циганського барона до об'єднавчого бою піддає сумніву й інший британський ексчемпіон світу — Карл Фроч: «Думаю, що зараз Тайсон вийшов з бою з Усиком і чекає, тому що з того, що я бачив, що він сказав і як поведився, його душа більше не лежить до боксу. Я думаю, він заробив багато грошей. Не впевнений, що він серйозно займається спортом, він уже на фінішній прямій. Його не раз відправляли в нокаут в останніх боях, і що зараз із його кар'єрою? Де він хоче бути?».

Однак Ф'юрі наполягає, що 18 травня він буде готовий дати бій Усик у відправити його в нокаут.

При цьому легендарний боксер Рой Джонс радить Олександрові Усик застатися терпінням і дочекатися побачення зі своїм епатажним візаві. «Безумовно, це великий удар для Усика, котрий прагне здобути статус суперзірки та очолити рейтинг кращих із кращих. А зробити це він може, лише перемігши Тайсона Ф'юрі. Тож цей бій важливіший для Усика, ніж для Тайсона, котрий уже став світовою сенсацією. Він двічі побив Уайлдера, переміг Кличка. Ф'юрі перемагав усіх, тому він — король суперважкого дивізіону, фігура світового масштабу. Натомість Усик потрібний багато ще чого доводити», — наголосив Джонс.

Що ж, Усик лише й залишається, як чекати свого шансу: «Я буду готовий щоразу, коли виходимо в ринг. А про реальність поєдинку з Ф'юрі повірю, коли стоятиму перед ним, а гонг просигналізує про початок бою».

■ ВОДНІ ВИДИ

По медалі та ліцензії

Українська збірна вдало стартувала на чемпіонаті світу з водних видів спорту

Олексій ПАВЛИШ

Під час олімпійського сезону великі турніри — чемпіонат світу та чемпіонат Європи — набувають особливого значення, адже, окрім нагород і призових, спортсмени мають змогу завоювати й олімпійські ліцензії.

Успішно це завдання почали виконувати на ЧС у Досі українські представники водних видів спорту — у першій тиждень світового форуму в столиці Катару наші «водники» вже встигли вибороти одну медаль (яка автоматично дарує можливість участі на Іграх) та одну ліцензію.

Першу нагороду в Досі здобули наші синхроністки — «срібним» для нашої команди з восьми спортсменок (Марина та Владислава Алексіїви, Марта Федіна, Олександра Горецька, Вероніка Гришко, Дарія Мошинська, Анастасія Шмоніна і Валерія Тищенко) став виступ в акробатичній програмі. За відсутності російської збірної (росіяни, хоч і мали дозвіл на виступ у «нейтральному» статусі в окремих видах, все ж вирішили не реєструватися для участі у ЧС) головними конкурентами українців у першому виді змагань з артистичного плавання стали команди США і Китаю.

І у кваліфікації, і в фіналі наші синхроністки стали другими, поступившись лише китаянкам. Та-

ким чином, українська збірна продовжує серію з медалей в артистичному плаванні на рівні ЧС. «Синьо-жовті» здобувають нагороди на світових форумах з 2013 року, найкращий результат показали три роки тому — дві золоті медалі та п'ять срібних.

Далі у розкладі змагань синхроністок — виступи у дуетах (технічний і довільний) та групах (технічна і довільна програми).

Своє головне завдання почали виконувати і наші стрибуни у воду. Першим — на метровому трампліні (який, щоправда, не входить до олімпійської програми) — змагання розпочав Данило Коновалов, який із 8-м результатом пробився до фіналу. У боротьбі за медалі він залишився восьмим, проте покращив результат порівняно з минулорічним світовим форумом — тоді Данило став 11-м.

«Загалом, я задоволена виступом Данила, він зміг покращити результат після 11-го місця торік. Але перш за все наша ціль — ліцензії в олімпійських видах, тому саме метровому трампліну ми приділяли не так багато часу. Проте Данило увійшов до вісімки найсильніших стрибунів світу, і це приємно. Працюємо далі», — прокоментувала перший виступ свого підопічного особиста тренерка Коновалова Олена Безруківа.

Зрештою, Данилу в дуеті з Олегом Колодієм вдалося здобути ліцензію у синхронних стриб-

Україна здобула першу медаль ЧС у Досі в артистичному плаванні.

Фото: Getty Images.

ках на 3-метровому трампліні. У Досі відібратися на Ігри мали змогу чотири кращі дуети, які ще не мали олімпійських путівок. За сумою шести стрибків Данило й Олег фінішували шостими, що дозволило їм увійти до топ-4 пар, які також поїдуть до Парижа.

Ще одну ліцензію Україна може отримати у жіночих стрибках з 10-метрової вишки. Софія Лискун у півфіналі посіла 17-те місце, але ще зберігає шанси відібратися на Олімпіаду після перерозподілу ліцензій за підсумками форуму в Досі й з урахуванням регіональних квот.

Цього тижня боротиметься за медалі й лідер збірної, наймолодший в історії чемпіон Європи Олексій Середа. 18-річний стрибун з 10-метрової вишки, який вже має олімпійські ліцензії і в особистих змаганнях, і в дуеті з Кирилом Болюхом,

спробує до двох срібних нагород світового рівня додати і золоту, хоча конкуренція з іменитими китаянками буде непростюю.

А наступного тижня змагання у басейні Дохи розпочнуть плавці. Основні сподівання на медалі Україна покладає на дворазового призера Токіо-2020 Михайла Романчука, який ще у квітні 2023-го виконав нормативи для відбору на Ігри в Парижі на дистанціях 400, 800 і 1500 метрів вільним стилем. Перед стартом у Катарі Михайло встиг у грудні виграти дві «бронзи» на чемпіонаті Європи на «короткій» воді.

Окрім Романчука, Україну в Катарі в плаванні представлятимуть також Вадим Науменко, Максим Овчінников, Денис Кесіль, Владислав Бухов та Олександр Желтяков (останні троє уже мають путівки на Ігри-2024).

Лада ОСА

Тепер 88-річний актор Ален Делон не зможе самостійно розпоряджатися своїм нерухомим майном, адже суд Франції визнав його недієздатним. Таке рішення закріплює для Делона державного агента, що опікуватиметься його медичними обстеженнями й витратами на життя в законодавчому порядку. Про це пише французьке видання BFMTV.

«Це дозволить третій стороні допомогти Алену в медичному догляді та покращити здоров'я. Суддя вважає правильним повністю виключити дітей Делона з питань про здоров'я їхнього батька», — зазначив адвокат актора.

Тепер син Алена Ентоні та донька Анушка не мають права надавати догляд і супроводжувати батька на медичних обстеженнях.

«Якщо це допоможе прояснити ситуацію й перешкодити адвокатам говорити про хворобу мого батька, навіть не ознайомившись із матеріалами справи, це добре. Медична суперечка закінчиться раз і назавжди», — наголосив син.

Донька Анушка поки не прокоментувала цю ситуацію.

Сім'я Делон бореться один з одним у суді ще з початку січня. Нещодавно син Алена публічно заявляв, що його батько на межі смерті, і це «його останнє Різдво». Актора обурили такі заяви й надзвичайно шокував спалах у ЗМІ: він назвав це брехнею та подав через свого адвоката позов до суду на Ентоні про наклеп.

Ален наголосив, що втомився терпіти агресивну поведінку сина і хоче покарати його. Це призвело до гучного сімейного скандалу. Водночас адвокат актора звинувачував Ентоні в тому, що він «жорстоко порушив протокол лікування», а також «у тому, що призначив лікаря загальної практики без досвіду лікування для батька».

«Неймовірно, але Ентоні Делон вирішив лікувати хворобу свого батька фруктовими та овочевими соками на тій підставі, що той більше не повинен отримувати користь від реального лікування, а

СПАДКОЄМЦІ

«Клан Делонів» розпався

Актора Алена Делона визнано недієздатним

лише від паліативної допомоги», — пояснив він.

За словами адвоката, син Делона «нерозсудливо ризикує (навіть якщо може мати добрі наміри) спричинити передчасну смерть» свого батька, і це «незважаючи на шалений опір» його

сестри.

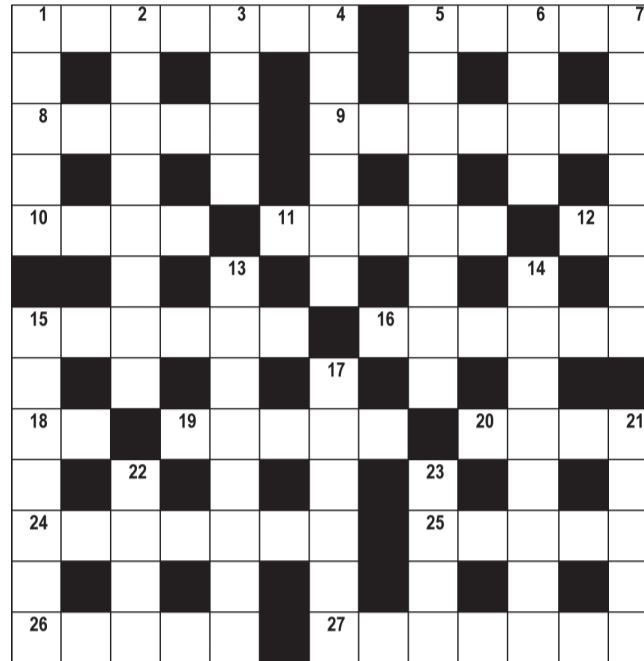
На початку січня Анушка Делон також оголосила, що подає скаргу про наклеп, наклепницькі викриття, погрози та агресивні дії проти брата.

Лікар Делона вважав «необхідним, щоб Ален продовжував лікування різних патологій, як було встановлено» в його швейцарській клініці в червні 2023 року.

Ентоні просив, щоб батько лікувався у Франції, а Анушка хотіла залишити його у Швейцарії. Тож син актора почав звинувачувати сестру за «приховування страждань» батька й неповагу до його бажання жити й померти у Франції.

Згідно з медичним звітом, який використовувало видання Le Parisien та BFMTV у рамках проведеного після скарги розслідування, Ален Делон дійсно почувається погано. Лікарі оцінили стан зірки між 13 вересня та 4 жовтня 2023 року й написали у висновку: «Людина ослаблена як психологічно, так і фізично». Також у медичних документах згадувалося про «великий суїцидальний ризик», «постійний дифузний біль» тощо.

Ален Делон та його дочка.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №6

По горизонталі: 1. Зла й уїдлива насмішка, вищий ступінь іронії. 5. Давнє місто, яке співвідносять із билинним богатирем Іллею. 8. Лікар із роману Роберта Стівенсона «Острів скарбів». 9. Іспанське місто, столиця Андалузії. 10. Місцевість, далека від цивілізації, без жодної перспективи. 11. Український телеведучий, колега Сергія Притули по багатьох телешоу. 12. Марка українського літака «Мрія» та «Руслан». 15. Книга, яка тлумачить різні сни. 16. Маленьке куряче яєчко, з якого, за повір'ям, можна «висидіти» антипка. 18. Нота. 19. Наїзник на кінних змаганнях. 20. Гостра частина ножа, бритви чи меча. 24. Ступінь популярності політиків. 25. Хвойне дерево. 26. Головний герой поеми Тараса Шевченка «Гайдамаки». 27. Річка на межі Америки й Канади, відома найбільшим у світі водоспадом.

6. Свиначий п'ятачок. 7. Деталь годинника, яка гойдається, відлічуючи хвилини. 13. «Москаліки! голубчики! Візьміть за собою! Не курайтеся, лебедики: воно ..., візьміть його та оддайте старшому за сина». (Тарас Шевченко). 14. Психологічний стан, що супроводжується неконтрольованим вихлюпом емоцій. 15. Історична область Ізраїля. 17. Сороковий президент Америки. 21. Оголошення. 22. «...райце» — українська народна казка. 23. Фізичний ефект, який «не пускає» дим із трубки в хату й покращує горіння.

Кросворд №5 від 31 січня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

— Тату, от хто ми такі, щоб протистояти силам природи?
— Так, синку, не патякай багато, а бери лопату й йдемо розчищати сніг!

Що роблять наші люди, коли їм вимикають світло?
Прааавильно! Біжать подивитися, кому ще вимкнули...

Не хочу хвалитися, але я зібрала пазли за один день. Хоча на коробці написано: «3-4 роки».

— Ти могла би їхати не так швидко? В мене все мерехтить перед очима!

— А ти зроби так, як я.
— Як?
— Заплююч очі.

Гугл — це, напевно, жінка: ніколи не дасть тобі закінчити фразу і запропонує свій варіант продовження.

— Любий, ти чому нічого не робиш?
— Все, що не робиться, — все на краще!

Розумна жінка навіть своєю мовчанкою може спричинити в чоловіка паніку. Бо ж вона не просто мовчить, а про щось мовчить!

ПОГОДА

8—9 лютого за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий сніг. Вітер південно-східний із переходом у західний, 1-3 м/с. Температура вночі +1...-3, удень -1...-2. Післязавтра вночі -2...-3, удень -1...+1.

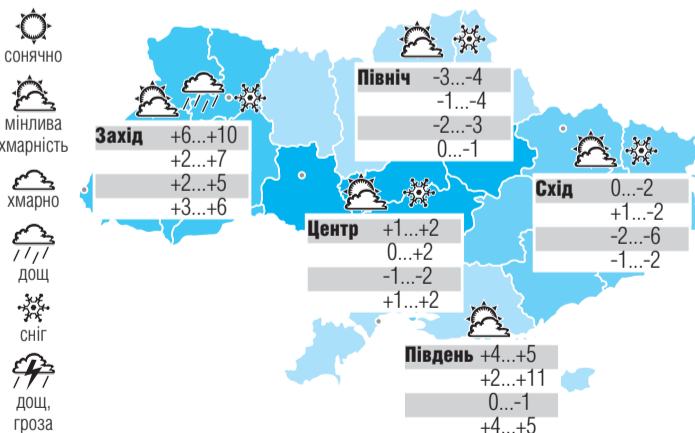
Курорти Карпат: хмарно, невеликий сніг із дощем.

Славське: вночі +1...+3, удень -1...+1.

Яремче: вночі +2...+3, удень -1...+2.

Міжгір'я: вночі +1...+3, удень 0...+2.

Рахів: уночі +1...+2, удень +1...+2.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітасмо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009006 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 246
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168